

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2022/23:16

Fredagen den 9 december

---

§ 1 Utrikesfrågor

Kabinettssekreterare Jan Knutsson

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 14 november 2022**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 12 december 2022**

Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde för öppnat och välkomnar kabinettssekreterare Jan Knutsson med medarbetare välkomna.

Vi går direkt in på återrapport från möte i rådet den 14 november. Den har funnits tillgänglig skriftligt. Vill kabinettssekreteraren säga något utöver den skriftliga informationen?

Anf. 2 Kabinettssekreterare JAN KNUTSSON:

Jag har ingenting att tillägga till den.

Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Vi går vidare till information och samråd inför mötet i FAC-rådet den 12 december och dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är en information. Detta är en återkommande fråga inom ramen för utrikesrådet.

Anf. 4 Kabinettssekreterare JAN KNUTSSON:

Jag ska bara börja med att säga att det antagligen är jag som är skuld till att vi måste vara här så tidigt på morgonen. Det beror på att jag om en stund, på förmiddagen, har det första mötet under vårt ordförandeskap med mina motsvarigheter inom EU och institutionerna. Det är därför det har blivit på det här sättet, och jag ber om ursäkt för det.

Jag går nu vidare till de aktuella frågorna. Den höga representanten Josep Borrell väntas som vanligt ta upp olika ämnen under punkten Aktuella frågor. Även om ständpunkter om dessa frågor inte ska förankras vill jag säga några ord om vad vi tror kan komma upp.

Vi tror att den höga representanten har för avsikt att ta upp Moldavien. Sverige välkomnar detta. Moldavien och dess folk har drabbats hårt av kriget i Ukraina. Utrikesministern tog i början av veckan emot Moldaviens utrikesminister Nicu Popescu här i Stockholm. Samtalen med Popescu har förstärkt uppfattningen att den moldaviska regeringens hantering av den

pågående krisen kan bli avgörande för landets utveckling och europeiska vägval. Det är därför av yttersta vikt att Moldavien förblir en tydlig prioritering för EU de närmaste månaderna.

Det är angeläget att de parallella kriser som Moldavien nu genomgår inte blir en grogrund för ryskt inflytande. Ryssland har redan använt indragna gasleveranser som maktmedel för att destabilisera Moldavien. Dessutom har Ryssland kränkt moldaviskt luftrum med robotar på väg mot ukrainska städer.

EU:s politiska och ekonomiska stöd till Moldavien är, och ska vara, omfattande. Vi måste hjälpa Moldavien att ta sig igenom vintern och bemöta Rysslands destabiliserande agerande. Sverige välkomnar att EU inventerar ytterligare möjligheter till framtida stöd till Moldavien. Vi behöver också med gemensamma krafter kommunicera om och belysa vårt stöd.

Josep Borrell väntas även återrapportera från de överläggningar med länderna i EU:s södra grannskap som hölls i Barcelona den 24 november. EU har sedan förra året ett förstärkt partnerskap med det södra grannskapet, den så kallade nya agendan för Medelhavet. Mötet i Barcelona bekräftade det ömsesidiga intresset för nära samarbete för att lösa gemensamma utmaningar, inte minst i ljuset av Rysslands aggression mot Ukraina.

EU nyttjade tillfället att argumentera för den regelbaserade världsordningen och understryka betydelsen av det södra grannskapets stöd i FN. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Den höga representanten kommer troligen också att ta upp den europeiska fredsfaciliteten EPF och dess finansiering i ljuset av det stora stödet till Ukraina. Det finns förslag om att fylla på faciliteten med ytterligare medel för att kunna fortsätta att lämna stöd. Sverige kan ställa sig bakom en överenskommelse om att öka EPF med 2 miljarder euro, men vi vill samtidigt se över rutiner och processer för fredsfacilitetens användning.

Borrell kan även förväntas uppmärksamma den internationella dagen för mänskliga rättigheter den 10 december. Vi ser dagligen hur mänskliga rättigheter kränks och åsidosätts i många länder. Sverige är en aktiv röst inom EU för att stärka skyddet för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Dessa frågor kommer också att vara centrala under det svenska EU-ordförandeskapet.

Slutligen kommer rådet att anta slutsatser om Iran och Jemen samt om EU:s civila krishantering och om EU:s prioriteringar i Europarådet. Dessa frågor hanteras som A-punkter, och samråd har skett skriftligen.

Anf. 5 VICE ORDFÖRANDEN:

Innan jag lämnar ordet fritt vill jag bara passa på att säga några ord eftersom Sverige tar över ordförandeskapet.

Jag tänker att det är ett alldeles ypperligt tillfälle för Sverige att göra en insats för att försöka styra upp EU-maskineriet. Det är en speciell ordning som Josep Borrell har infört, där han har den här typen av informationspunkt och tar upp olika aktuella frågor – vilka det är får man nästan gissa sig till. Ändå förväntar han sig att medlemsstaterna ska ha kommentarer till detta.

Det här är ett alldeles ypperligt tillfälle att markera och säga att det var en bra information och ge en kort kommentar men be att få återkomma i en ordnad process i frågorna.

Det gäller också det skriftliga samrådet om Iran, som kabinetssekreteraren nu säger ska tas på FAC. Om jag är rätt informerad togs detta på rådet på FAC, som det är normalt sett. Men nu har vi en ordning där detta har gått som ett skriftligt samråd som utgick 08.00 i går eller i förrgår. Det blir lite speciellt eftersom EU-nämnden samråder med regeringen om de här frågorna senare på dagordningen. Det känns inte som det skriftliga samrådet är så långlivat eftersom det kommer att finnas senare uppdateringar för regeringen att hantera. Det är en lite speciell ordning, kan jag tycka.

Men jag lämnar detta med varm hand till regeringen och ordförandeskapet. Det känns som ett alldeles ypperligt tillfälle att styra upp en del av det där maskineriet. En del saker ligger väl kvar sedan covid, då man behövde hantera det på det här sättet.

Med det sagt: Utifrån det som kabinetssekreteraren tar upp vill jag speciellt kommentera Moldavien. Det känns väldigt bra att regeringen fortsätter engagemanget i Moldavien. Det är ett litet, fattigt land som tar ett stort ansvar, inte minst i relation till Rysslands invasion av Ukraina.

Jag besökte landet själv bara tre veckor efter Rysslands invasion av Ukraina som biståndsminister just för att visa Sveriges fortsatta stöd till landet och vårt fortsatta engagemang för landet, som vi kunde leverera på. Jag tycker att det känns som en mycket rimlig ståndpunkt från regeringen att fortsätta detta engagemang.

Vill kabinetssekreteraren kommentera något av min lilla harang i början?

Anf. 6 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

Vi gör så gott vi kan för att få en bra ordning när det gäller dagordningen och förberedelserna för den. Vi har nu fått upp bland annat Iran som en diskussionspunkt, och det är en del av denna strävan.

Vad gäller Moldavien kan jag bara bekräfta att vi gör, och kommer att fortsätta att göra, mycket stora ansträngningar för att både bibehålla och öka EU:s stöd och engagemang för landet.

Anf. 7 VICE ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Rysslands aggression mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 8 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

Utrikesministrarna väntas fortsätta diskutera EU:s operativa arbete för att stödja Ukraina och upprätthålla trycket mot Ryssland och Belarus.

Närmare tio månader har gått sedan Rysslands fullskaliga invasion inleddes. Efter Ukrainas framgångsrika motoffensiver under hösten, inklusive befrielsen av Chersons stad, är kriget för närvarande till följd av väderförhållanden och betydande förluster på båda sidor inne i en något mer statisk fas. Striderna är fokuserade till Donbass med ukrainska anfall i Luhansk och ryska anfall i Donetsk.

I ljuset av de militära bakslagen för Ryssland tycks den ryska strategin för närvarande vara att kraftsamla sina resurser mot försvarsviljan hos det ukrainska folket och enigheten i väst genom en intensiv fjärrbekämpningskampanj mot ukrainsk civil infrastruktur, framför allt på energiområdet.

Konsekvenserna är katastrofala. Miljontals ukrainare saknar tillgång till vatten och el. Kiev har varit helt mörklagt vissa dagar. Läget är akut inför vintern, och externt stöd behövs omedelbart för att Ukraina ska kunna upprätthålla de mest grundläggande samhällstjänsterna.

Vid utrikesministerns besök i Kiev tillsammans med sex nordiska och baltiska kollegor kunde han själv se det lidande och den förödelse som den ryska aggressionen har åsamkat Ukraina och dess folk. Utrikesministern fick tillfälle att framhålla Sveriges starka stöd till Ukraina, inklusive i möten med president Zelenskyj, premiärminister Sjmyhal, utrikesminister Kuleba och infrastrukturminister Kubrakov. Ministrarna fick också tillfälle att besöka det statliga elbolaget Ukrenergos byggnader, som förstörts i de ryska missilangreppen mot Kiev.

Regeringens avsikt är att ge mesta möjliga stöd till det krigsdrabbade Ukraina. En bekräftelse av detta är det så kallade vinterpaketet, som presenterades i november. Paketet är det största från svenskt håll sedan den fullskaliga invasionen inleddes. Det omfattar militärt stöd om motsvarande cirka 3 miljarder kronor och 720 miljoner kronor i civilt bistånd till Ukraina och Moldavien.

Därutöver har Sverige aviserat ett stöd om 100 miljoner kronor till president Zelenskyjs initiativ Grain from Ukraine, som utgör en donation om 125 000 ton spannmål till humanitärt hjälpbehövande i bland annat Jemen och Sudan.

EU måste tydligt fortsätta att ge mesta möjliga politiska, ekonomiska, humanitära och militära stöd till Ukraina och öka trycket på Ryssland. Enigheten är därvidlag fortsatt central.

Kriget till trots fortsätter Ukrainas reformansträngningar som en del av EU-närmandet med imponerande takt. Det är viktigt att detta bekräftas av EU på ett adekvat sätt. Därför verkar vi för att någon form av återkoppling från EU:s sida om Ukrainas reformansträngningar ska ske under våren.

EU bör skyndsamt gå vidare med nya sanktionspaket. Trycket mot Ryssland ska upprätthållas och öka så länge Rysslands aggression mot Ukraina fortsätter. Beslutet i förra veckan om ett pristak på rysk olja var ett viktigt steg för att fortsätta att begränsa Rysslands möjligheter att finansiera sin krigsföring.

Vi välkomnar också den pågående process som undersöker om och hur ryska frysta tillgångar skulle kunna användas för att stötta Ukrainas återuppbyggnad. Vi ser fram emot att ta denna process vidare under Sveriges ordförandeskap.

Det är viktigt att EU står redo att snabbt svara på ytterligare eskalering med nya restriktiva åtgärder. Sverige har nyligen presenterat nya förslag på sanktioner.

EU bör fortsätta sina ansträngningar i syfte att förmå fler länder att stå upp mot Rysslands folkrättsstridiga aggression mot Ukraina. Misstänkta krigsförbrytelser måste utredas. Sverige stöder initiativ för att utkräva ansvar, inklusive upprättandet av en tribunal för att utreda Rysslands aggressionsbrott. Sverige ingår i kärngruppen för en sådan tribunal.

Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN:

Nämnden tackar för informationen.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Det verkar finnas full uppbackning från EU-nämnden för fortsatt starkt engagemang för Ukraina.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Iran. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 10 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

Den andra diskussionspunkten är Iran. Regeringen fördömer kraftfullt de pågående kränkningarna av mänskliga rättigheter i Iran. EU måste bidra till att upprätthålla det internationella trycket på Iran att upphöra med våld mot fredliga demonstranter. Sverige har därför tillsammans med likasinnade medlemsstater begärt att Iran ska sättas upp på dagordningen. Sverige är också ett av de länder som har verkat för de rådsslutsatser om Iran som nu ligger på bordet.

Situationen i Iran är fortsatt oerhört allvarlig. Iranska myndigheter fortsätter att begränsa tillgången till Internet, och vi har därför delvis begränsad information om vad som händer i landet. Det står dock klart att säkerhetsstyrkornas svar på protesterna fortsätter att vara hårdfört. Särskilt har repression rapporterats från kurdiska områden och i Sistan och Baluchistanprovinsen. Säkerhetsstyrkor ska ha använt skarp ammunition mot demonstranter.

Enligt MR-organisationer har omkring 450 personer från hela landet omkommit i sammandrabbningar med säkerhetsstyrkor. Minst 60 av dessa offer uppges ha varit minderåriga. Över 18 000 iranier ska ha frihetsberövats. Den iranska regimens agerande är fullständigt oacceptabelt. EU måste fortsätta att markera mot förtrycket, inte minst då det finns en påtaglig risk att regimen ytterligare trappar upp repressionen.

Vi har nu sett ett stort antal dödsdomar mot personer som deltagit i demonstrationerna. I går kom också rapporter om att en avrättning har verkställts. Sveriges och övriga EU:s hållning vad gäller dödsstraffet är välkänd. Vi motsätter oss alltid dödsstraffet överallt och oavsett omständigheter.

Det är centralt att upprätthålla enigheten inom EU och att fortsätta att agera kraftfullt. Diskussionen på måndag blir ett viktigt tillfälle att sända ett skarpt och samstämmigt budskap till stöd för de iranier, inte minst kvinnor, som demonstrerar för att deras mänskliga rättigheter ska respekteras.

Vid FAC förväntas ett beslut om sanktioner mot ytterligare individer och enheter ansvariga för övergrepp i Iran, bland annat dödligt våld mot demonstranter. Sverige har bidragit i den processen och ingår som medförslagsställare till det nya paketet. Sanktionspaketet omfattar bland annat ytterligare lokala befälhavare inom det revolutionära gardet. Därtill kommer FAC att besluta om ytterligare sanktioner med anledning av Irans försäljning av drönare till Ryssland.

EU-enigheten behöver värnas. Det är en strategisk prioritet för EU och för Sverige som inkommande ordförande. Sverige kommer att verka för ett så starkt tryck som möjligt mot det revolutionära gardet inom ramen för bibehållen EU-enighet.

FN:s råd för mänskliga rättigheter upprättade vid en extra session den 24 november en ny oberoende MR-mekanism för Iran. Det är viktigt att

Anf. 11 VICE ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för den informationen. Kabinettssekreteraren kompletterade här muntligt den svenska ståndpunkten, inte minst – om jag hörde rätt – det starka trycket gentemot det revolutionära gardet inom ramen för EU:s enighet. Det tycker jag låter betydligt tydligare än den ståndpunkt som redan fanns.

Jag skulle vilja inleda med att säga att jag tycker att det är vällovligt att regeringen kommer tillbaka med en något tydligare ståndpunkt. Det här var ju en diskussion som påbörjades redan för några veckor sedan i och med att vi då gissade att Josep Borrell skulle ta upp detta på sin informationspunkt. Processen har sedan fortsatt. Den var i utrikesutskottet i går, och nu är den i EU-nämnden igen.

Jag tycker som sagt att det är vällovligt att ståndpunkten är något tydligare när det gäller Islamiska revolutionsgardet. Socialdemokraterna understöder verkligen att vi ska driva på så hårt vi kan både när det gäller sanktioner och listningar för individer och enheter. Det är ett absolut måste. Men kabinettssekreteraren vet också att vi tycker att Islamiska revolutionsgardet borde terrorklassas. Jag har därför en fråga om hur det ser ut med andra EU-länder i den frågan.

Vi ska höra vad andra säger här också, men jag hoppas att vi i EU-nämnden tillsammans med kabinettssekreteraren kan fundera på om man inte kan skruva ståndpunkten ytterligare en liten bit. Det vore bra om vi i den här frågan, som är komplicerad och där det är svårt att inte minst som opposition överblicka alla konsekvenser, ändå kan ha någon sorts gemensamhet från EU-nämnden. Det är ju en stark signal om vi tillsammans med regeringen åtminstone i ståndpunkten kan lägga in något ytterligare om att man inom EU ska sondera och analysera konsekvenserna av att terrorstämpla Islamiska revolutionsgardet och att Sverige faktiskt ska – jag har kanske inte de rätta orden – söka och se efter vilket stöd som finns bland andra EU-länder. För det är klart att det är en svår fråga, men den är viktig och det finns ett starkt engagemang i Sverige och i Sveriges riksdag.

Jag välkomnar att ståndpunkten blev lite tydligare från regeringen, men jag hoppas att det utifrån diskussionen som vi ska ha här i EU-nämnden går att göra någonting ytterligare i riktning mot att försöka finna stöd från andra EU-länder för att gå fram med detta. Men med det sagt är det svårt att från oppositionens håll överblicka alla konsekvenser, så det måste verkligen göras på rätt sätt.

Anf. 12 DANIEL RIAZAT (V):

Det är en märklig tid som vi befinner oss i. Det har snart gått tre månader sedan revolutionen påbörjades i Iran efter att Jina Mahsa Amini blev mördad av moralpolisen. Efter det har, som kabinettssekreteraren själv bekräftade, tiotusentals människor fängslats. Vi vet också att antalet personer som har avrättats eller mördats i samband med demonstrationerna är betydligt större än de siffror vi får tillgång till. Tillgången till internet är kraftigt begränsad, speciellt i de områden som kabinettssekreteraren nämner, exempelvis Sistan och Baluchistan eller Kurdistanprovinsen.

Ändå står vi här tre månader senare, och det här är första gången som Josep Borrell har beslutat att det ska bli en diskussionspunkt. Det är mycket tack vare att vi har pressat på från olika partier och att den svenska regeringen fick med sig från förra tillfället att man skulle driva den frågan. Det är vi glada över.

Vi är också glada över den svenska regeringens ståndpunkt. Det finns ingenting som är dåligt i den ståndpunkten. Det enda som är dåligt, menar jag, är att vi inte i handling går längre. De listningar som har gjorts och de sanktioner som hittills har aviserats har, menar jag, varit av ganska obetydlig karaktär som inte har påverkat IRGC över huvud taget. Då är det dags att man går över till nästa steg. Det gäller såväl sanktioner som terrorklassning, som Vänsterpartiet anser bör finnas med i denna ståndpunkt.

Självklart vill vi hitta en linje som så många partier som möjligt här kan ställa sig bakom. Men om vi inte kan göra detta nu efter tre månader när folk bokstavligen står vi gränsen är läget så att antingen får vi ett stöd och kan fortsätta med protesterna eller så kommer det att bli väldigt svårt den kommande tiden.

Det andra handlar om att Europas regeringar fortfarande inte har kallat upp de iranska ambassadörerna. Det har som sagt gått tre månader sedan de blodiga attackerna från regimen startade mot dem som protesterar mot revolutionen och fredliga demonstranter, och man har fortfarande inte kallat upp ambassadörerna. Man har inte ens kunnat komma överens på EU-nivå om att kalla upp ambassadörerna, vilket är det minsta man skulle kunna göra i det här fallet. Det vill jag också gärna höra en kommentar om.

Jag vill bara också säga att det vi fattar beslut om i dag – vilket medskick eller vilken ståndpunkt regeringen ska ha – är väldigt avgörande för hur 120 000 iranier i diasporan i Sverige och även miljontals iranier i diasporan i Europa kommer att se på det här. I dag är ståndpunkten bland folket att Europa inte har något intresse av att hjälpa oss.

Låt oss motbevisa den ståndpunkten!

Anf. 13 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru ordförande! Jag tackar för föredragningen.

I likhet med vad som har anförts här tidigare är jag väldigt glad över att man har förtydligat ståndpunkten från regeringens sida, men i likhet med vad som anfördes under utrikesutskottets möte i går menar jag bestämt att Sverige, inte minst nu när man går in i en ordföranderoll, behöver vara betydligt skarpare i skrivningar och i sin ståndpunkt gentemot Iran. Precis som också har sagts tidigare rörande IRGC menar vi att det är viktigt att man har en terrorstämpling, och i likhet med ordförandens fråga tidigare undrar jag om det här är någonting som regeringen menar innefattas av den skrivning som man har nu.

Vidare skulle vi gärna se att man verkar för att avsluta JCPOA, till exempel, att man tydligt verkar för sanktioner och åtgärder mot exempelvis närstående släktingar till regimen som befinner sig i Europa och att man verkar för sanktioner mot verksamheter kopplade till exempelvis al-Mustafa internationella universitet, ett universitet som sprider regimen propaganda runtom i hela Europa. Med det sagt menar vi bestämt att vi behöver en betydligt tuffare hållning gentemot Iran.

Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag är inne på samma linje som har yttrats före mig, så jag behöver inte ta upp så mycket tid. Jag tycker också att det vore önskvärt om vi kunde få till en ännu tydligare skrivning om IRGC och terrorlista det. Jag tycker att Vänsterpartiet hade ett mycket bra anförande som vi instämmer i.

Vi ska inte underskatta vilken viktig signal det skulle sända, och det vore väldigt bra om vi från EU-nämnden kunde enas på något sätt i det här.

Anf. 15 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

Jag ska inleda med att säga att vi menar att det tryck som utövas mot Iran från EU redan är betydande. Det är ett tryck som har utvecklats gradvis under hösten i takt med att repressionen har tilltagit. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Vår utgångspunkt är att vi både som inkommande ordförande men också som vanlig medlem i EU värdesätter enigheten väldigt högt. Det är en strategisk tillgång för EU att vi kan tala med en röst och att vi har kunnat skärpa trycket mot Iran på det sättet som har skett och som fortsätter att ske.

Man ska även komma ihåg att om vi visar oenighet inom EU och för fram en fråga innan den är färdig för överenskommelse blir det ett slags gåva till regimen.

Det är dock ingen tvekan om att vi är överens om att vi ska utöva ett så hårt tryck mot revolutionsgardet som EU-enigheten tillåter. Det är utan tvekan regeringens linje, och vi kommer att fortsätta att arbeta för detta.

När det gäller JCPOA är det i grunden en icke-spridningsåtgärd för att förhindra en kärnvapenupprustning i Mellanöstern. Vi tror fortfarande att det inte finns något alternativ till en förhandlingslösning. Det är riktigt att förhandlingsläget är låst sedan en tid, men ingen part har ännu sagt att processen är över. Därför är den samlade bedömningen att EU inte bör ge upp så länge USA och Iran inte har gjort det.

När det gäller frågan om sanktioner mot närstående till regimen, släktingar och så vidare, innefattar just de sanktionsåtgärder som vidtas individer och entiteter, så detta kan täckas av den ansats som finns.

Jag hoppas att jag har täckt in alla frågor.

Anf. 16 MALIN BJÖRK (C):

Ordförande! Jag är inne på samma linje som flera här tidigare uttalat: Även om vi välkomnar en skarpare skrivning i den nuvarande svenska ståndpunkten är den enligt vår uppfattning inte tillräckligt skarp.

Vi menar att det är viktigt att Sverige driver på för att terrorstämpla Islamiska revolutionsgardet. Vi är väl medvetna om att enighet krävs för detta, men det är viktigt att få denna fråga anhängiggjord vid bordet inför att Sverige tar över ordförandeklubban.

Jag vill alltså framhålla att vår åsikt är att den ståndpunkt som har lagts fram behöver skärpas i denna riktning.

Anf. 17 KADIR KASIRGA (S):

Fru ordförande! Jag tackar kabinetssekreteraren för dragningen.

Jag tror att kabinetssekreteraren hör att det finns en samstämmighet i nämnden i frågan om terrorklassningen av Islamiska revolutionsgardet. Det är därför viktigt att Sverige när vi tar över ordförandeklubban går i

bräschen och driver denna fråga. Kabinettssekreteraren meddelar att det inte finns underlag för detta just nu, men det betyder inte att vi ska vara passiva i denna fråga.

Det är viktigt att komma ihåg att revolutionsgardet inte är en reguljär armé. Det är en organisation som exporterar terrorister till Syrien, Irak, Jemen och Libanon. Reguljära arméer brukar inte ägna sig åt sådana här aktiviteter.

Mitt nästa medskick till kabinettssekreteraren är att detta inte bara är en kränkning av mänskliga rättigheter. Iran bryter också mot internationell rätt och folkrätten genom att till exempel flygbomba Irak och särskilt irakiska Kurdistan och de iransk-kurdiska oppositionella partier som finns där.

Mitt medskick till kabinettssekreteraren är alltså att ha detta i åtanke när det gäller terrorlistningen av revolutionsgardet.

Anf. 18 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Fru ordförande! Jag tackar kabinettssekreteraren för dragningen och särskilt den information som skiljer sig från den vi tidigare fick i utrikesutskottet, alltså att så kraftigt som möjligt gå vidare när det gäller revolutionsgardet.

Jag håller med kabinettssekreteraren om att enigheten i EU är viktig och att den är en stor styrka som måste tas stor hänsyn till. Men ska vi tolka den nya informationen som att Sverige när vi tar över ordförandeskapet har möjlighet att sondera med alla länder och så fort det är möjligt gå vidare med en terrorklassning av revolutionsgardet och använda detta mandat?

Anf. 19 STEFAN OLSSON (M):

Frågan var som sagt uppe i utrikesutskottet i går, och då förstod jag av dragningen att Sverige informellt har frågat andra EU-länder om hur de ser på att terrorstämpla revolutionsgardet men att det saknas stöd hos samtliga övriga EU-medlemsstater. Vi skulle i så fall stå helt ensamma i detta på sammanträdet i utrikesrådet nästa vecka – för vi pratar ju om det och inte hela nästa år. Om jag förstår saken rätt skulle Sverige vara en ensam röst på utrikesrådet den 12 december om vi driver detta.

Blir det här den konkreta händelsen den 12 december om detta drivs igenom i dag?

Jag undrar detsamma som Magnus. Om bara tre veckor tar vi över ordförandeskapet. Vore det inte bättre att sondera och ta ett mer organiserat initiativ då? Öppnar det sig inte ett bättre tillfälle då att aktivera denna fråga i stället för nu den 12 december?

Kan ni säga något om vad det blir för motåtgärder från Iran om man går fram med denna typ av krav, enskilt från Sveriges sida eller från EU? Det blir ju alltid motåtgärder, och då hamnar man i en eskalation. Den yttersta konsekvensen av att eskalera en konflikt med ett annat land är att det andra landet ger igen, och då kan de ge sig på svenska medborgare som sitter i fängelse i Iran. Den nivån vill vi inte hamna på. Vilken är UD:s bedömning här? Hur kan man tänka sig att Iran ger igen? Det får man nämligen räkna med att de gör.

Anf. 20 Kabinettssekreterare JAN KNUTSSON:

Det frågades om Sverige har sonderat grundvalen för en terrorlistnings av revolutionsgardet, och svaret är ja. Detta gör vi givetvis löpande i alla frågor för att få en bild av vad medlemsstater står i olika frågor och vad det finns för stöd för olika åtgärder som diskuteras. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det skulle vara en symbolisk åtgärd, men de praktiska konsekvenserna skulle vara begränsade eftersom det redan finns andra sanktionsinstrument som är aktiva i fallet Iran.

En terrorlistning av revolutionsgardet betyder inte heller med automatik att individer och entiteter blir listade enligt denna regim, för här följer ytterligare och delvis komplicerade procedurer på nationell nivå.

Detta kan vara en del av bakgrundsbilden.

Sverige går in som ordförande i Europeiska unionen den 1 januari, men informellt har vårt ordförandeskap redan börjat eftersom det sker en överlappning mellan frånträdande och inledande ordförandeskap. Vi har alltså redan börjat klä oss i denna mantel i vårt agerande, och, återigen, som ordförande är det väldigt viktigt att hålla ihop unionen. Det förväntas av en ordförande, och det tillhör inte god ton inom EU att driva starka nationella ståndpunkter som ligger i utkanten av vad det finns enighet om.

Därmed inte sagt att det inte är möjligt för att ordförandeskap att fortsätta att sondera grunden för olika åtgärder och beslut, vilket vi givetvis kommer att göra. Det kommer att ligga på oss att ha en väldigt klar bild av var olika medlemsstater står i olika frågor. Det gäller inte bara denna fråga utan alla frågor.

Som ordförande är det svårt att gå i bränschen för en specifik fråga, men det är absolut fullt möjligt att fortsätta att sondera och följa denna fråga.

Regeringen kommer som sagt att verka för att ett maximalt tryck upprätthålls på det iranska revolutionsgardet inom ramen för den enighet som är möjlig att uppnå.

När det gäller motåtgärder är det svårt att spekulera i detta, och vi hanterar de olika frågekomplexen. Jag har svårt att säga något specifikt om detta just nu.

Jag återkommer dock till att som i fallet Ryssland och Ukraina är EU även i detta fall en stor styrka när vi är eniga, så enigheten är en stor och viktig tillgång för hela unionen och för Sverige.

Anf. 21 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag har full respekt för ordförandeskapet och att vi gemensamt behöver ta ansvar för att ordförandeskapet blir bra. Som kabinettssekreteraren säger förväntas det att den som leder EU ska bidra till enigheten och kanske till och med tona ned sina egna intressen.

Å andra sidan har regeringen valt ämnen där man har bestämt sig för att inte gå fram med en mer nedtonad linje och ta fajten med Bryssel. Regeringen valde ju att avstå från att rösta om hela EU:s budget 2023, och vi kommer lite senare under dagens sammanträde ta emot landsbygdsministern, som har en ståndpunkt där vi ska ta fajten mot Bryssel.

I detta ärende är det mycket känslor. Många människoliv som står på spel, och det är viktigt hur vi agerar. Låt mig därför understryka att man behöver hitta en bra väg framåt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Kabinettssekreteraren hör ju hur det låter runt bordet. Många här säger att det är bra att regeringen förstärkt ståndpunkten med att man ska sätta ett starkt tryck som möjligt på revolutionsgardet inom ramen för EU-enhet. Men det finns också ett antal partier runt bordet som säger att vi behöver lite till. Min fråga är egentligen om det är möjligt. Jag skulle önska att det vore möjligt att regeringen faktiskt kompletterade ståndpunkten ytterligare med att EU behöver analysera konsekvenserna av att terrorstämpla revolutionsgardet och att Sverige ska sondera det stöd som finns för en sådan åtgärd som grund för fortsatt arbete. Jag önskar någonting i den riktningen i alla fall, något som visar på ett fortsatt arbete och ett fortsatt engagemang och som visar på inriktningen: att vi tycker att detta ska göras.

Vi har respekt för detta. Och som jag sa: Som opposition är det jättesvårt att överblicka alla konsekvenser, för vi sitter inte med all information. Men kan vi förstärka detta i den riktningen i alla fall?

Anf. 22 DANIEL RIAZAT (V):

Tack så mycket, ordföranden och kabinettssekreteraren, för de kompletteringar som ni har inkommit med! När vi pratar om att ha enighet eller oenighet handlar frågan om hur det har varit under många tillfällen i historien. Vissa länder har behövt gå före, och genom att man har varit pådrivande i vissa frågor har man också i slutändan lyckats få till en enighet kring en linje avseende de frågorna.

Är det någon fråga som vi i dag behöver kämpa för att skapa enighet kring är det just hur vi agerar gentemot den iranska regimen och i det här fallet hur vi lyckas övertyga de andra länderna i EU om att terrorklassa IRGC.

När det gäller frågan om motreaktion från Irans sida tycker jag att det är lite märkligt. Det är klart att man måste ta hänsyn till det. Men låt oss sätta det i en rysk-ukrainsk kontext där vi skulle säga: Vi ska inte rikta sanktioner mot Ryssland, för det kan få konsekvenser för Sverige.

Så kan vi inte agera vid vissa tillfällen, och detta är ett sådant tillfälle.

En sak som jag saknar i ställningstagandet, som Kadir Kasirga från Socialdemokraterna tog upp, handlar om att Iran har brutit mot folkrätten genom att bombardera ett annat lands territorium. Det står inget om det i det svenska ställningstagandet. Det har tyvärr inte varit så tydligt kring detta vid tidigare tillfällen heller.

Att Iran hjälper Ryssland med drönare som attackerar Ukraina är något som har nämnts här av kabinettssekreteraren, om jag inte minns fel. Det är ytterligare ett lager på problematiken som gör att vi måste agera kraftfullt.

Sedan gäller det Sveriges ordförandeskap. Ja, vi är inte officiellt ordförande än, men vi kan just nu, i och med att alla vet att Sverige kommer att vara ordförande, på något sätt sätta en linje för åt vilket håll den svenska regeringen vill gå i denna fråga. Då räcker det inte, menar vi från Vänsterpartiet, att prata om att vi sätter maximalt tryck, för i praktiken måste det innebära någonting.

Mitt förslag är att det görs ett tillägg till det svenska ställningstagandet. Man kan till exempel säga att Sveriges regering ska verka för att skapa en enighet inom EU avseende terrorklassning av IRGC. Det menar jag är något slags mellanväg. Det är inte väldigt provocerande mot dem som inte vill göra detta – det är inte det mot någon sida över huvud taget. Det skulle kunna vara en rimlig ståndpunkt som Sveriges regering kan ta med sig.

Jag vill också veta vad andra tycker om denna fråga.

Anf. 23 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru ordförande! I likhet med vad Daniel Riazat och fru ordföranden har anfört saknar jag fortfarande att man på något sätt nämner terrorstämpling i ståndpunkten. Av den anledningen tycker jag att det Daniel Riazat sa var väldigt bra. Det var ett bra förslag till tillägg.

Symbolfrågan är jätte viktig just nu, dels för att driva andra EU-länder i en viss riktning, dels för att tydligt visa stöd för det iranska folket som blir förtryckt på ett sätt som vi inte ens kan föreställa oss.

Det är nu det är dags att vi går i bräschen och agerar, och då tycker jag att det är viktigt att nämna terrorstämpling. Sedan får man se, som sagt, vad man kan uppnå inom ramen för den enighet som vi alla tycker är viktig inom EU.

Anf. 24 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Det är mycket prat om enighet. Jag tycker ibland att det låter lite som en ursäkt för att vara passiv. Jag hade önskat samma engagemang i dessa frågor som man från regeringens sida har visat för till exempel svenska skogsindustrin. I skogsfrågor och andra miljöfrågor har Sverige antagit en extrem och inte sällan ensam position och gått i bräschen för att hålla emot olika miljöinitiativ som har kommit från EU.

Vi kommer senare i dag att ha ett ärende om den akut hotade ålen. Vi kommer då att rösta emot kommissionens förslag om att freda den.

Detta visar att det går. Jag nämner dessa frågor som en inspiration, för vi i Miljöpartiet tycker att vi borde anstränga oss till det yttersta för att driva på i dessa frågor.

Jag tycker att Vänsterpartiets tillägg är väldigt bra, och jag skulle vilja att vi stöder det.

Anf. 25 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

Först har jag en kommentar kring Irans roll i regionen som vi naturligtvis inte har några illusioner om. Iran är inblandat direkt och indirekt i ett antal konflikter i regionen och har ett mycket stort ansvar för dessa. Det är naturligtvis på det sättet.

När det gäller frågan om revolutionsgardet och terrorlistning kommer regeringen att fortsätta att undersöka förutsättningarna för terrorlistning och verka för maximalt tryck mot IRGC. Det är naturligtvis angeläget att inte riskera EU:s enighet, men detta kommer vi att göra. Jag vill också säga att det redan finns ett stort tryck mot Iran inom EU, och det är ett tryck som har vuxit gradvis. Men vi är som sagt absolut beredda att fortsätta undersöka förutsättningarna för terrorlistning och verka för maximalt tryck mot IRGC inom ramen för EU:s enighet.

Anf. 26 VICE ORDFÖRANDEN:

Kan du säga det sista du sa igen? Det kan vara bra information för EU-nämnden. Vad sa du?

Anf. 27 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

Regeringen kommer att fortsätta undersöka förutsättningarna för terrorlistning och verka för maximalt tryck mot IRGC, och det är angeläget att inte riskera EU:s enighet.

Anf. 28 VICE ORDFÖRANDEN:

Det uppfattar jag som ett ytterligare förtydligande, faktiskt, och en riktning i vart vi går.

Anf. 29 DANIEL RIAZAT (V):

Jag uppfattar tyvärr att det inte finns en majoritet bakom det förslag som jag kom med tidigare. Och med tanke på att jag inte alls ser det senaste inlägget från kabinetssekreteraren som någon ytterligare information om detta – det är egentligen precis vad kabinetssekreteraren har sagt sedan själva ståndpunkten presenterades – vill jag lämna in en avvikande mening. Den avvikande meningen handlar om att vi menar att Sverige bör använda sin roll i form av framtida ordförandeland för att ytterligare utöva ett tryck i frågan om att terrorstämpla IRGC. Det räcker inte med att enbart sondera, utan Sverige ska verka för att IRGC ska terrorklassas.

Vi menar helt enkelt att dagens ställningstagande från regeringen inte är tillräckligt tydligt avseende detta. Med anledning av det vill vi anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 30 MALIN BJÖRK (C):

Efter att ha lyssnat på vad kabinetssekreteraren sa senast är jag av uppfattningen att det inte är tillräckligt för att markera från Sveriges sida hur allvarligt vi ser på detta. Jag vill liksom Daniel Riazat anmäla en avvikande ståndpunkt om att vi ska framföra ett krav om att terrorstämpla Islamiska revolutionsgardet och att det är särskilt viktigt inför Sveriges ordförandeskap att inta den ställningen.

Anf. 31 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru ordförande! Till skillnad från våra kollegor på vänstersidan menar jag att regeringen med detta tillägg har en väldigt tydlig hållning, och det tillfredsställer i alla fall oss och vår hållning att man har denna viljeinriktning. Jag tycker att det är starkt och bra. Om man inom ramen för EU-samarbetet också kan få till en terrorstämpling av IRGC är det positivt. Vi kan ställa oss bakom det.

Anf. 32 STEFAN OLSSON (M):

Ett tillägg där vi nämner en möjlig terrorklassning av revolutionsgardet skulle jag se som något av en nyhet. Det är väl ändå något av en nyhet om vi kommer till utrikesrådet och säger att vi vill undersöka detta, för det är inget annat land som har anfört det. Men jag tycker definitivt inte att vi är i det läget att man kan kräva åtgärden här och nu utan att man har utrett konsekvenserna: Vad har det för effekt på enigheten? Hur ser läget egent-

ligen ut? Vad får det för konsekvenser? Vilka motåtgärder kan man förvänta sig från Irans sida? Man har då alltså inte undersökt konsekvenserna av sitt ställningstagande.

Däremot är det en fullt rimlig ståndpunkt att vi nämner att vi analyserar konsekvenserna och att Sverige även kan tänka sig att sondera förutsättningarna för detta, för att upprätthålla enigheten, som är helt avgörande för att det verkligen ska ha effekt. Det är en fullt rimlig ståndpunkt och ganska skarpt i detta läge, skulle jag säga.

Anf. 33 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Vi i Miljöpartiet vill också anmäla en avvikande ståndpunkt i likhet med Vänsterpartiet och Centerpartiet.

Anf. 34 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara pröva möjligheten igen med kabinetssekreteraren. Jag hör att ni försöker, men som det är nu har ni förstärkt talepunkten med att sätta så starkt tryck som möjligt mot revolutionsgardet inom ramen för EU-enighet. Regeringen kommer att fortsätta undersöka möjligheten att terrorklassa revolutionsgardet.

Jag undrar om det skulle vara möjligt att sätta in: kommer att fortsätta undersöka och verka för möjligheten att terrorklassa revolutionsgardet? Det ger liksom en riktning framåt som skulle vara väldigt bra, inte minst för Socialdemokraterna i detta läge.

Anf. 35 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

Jag ber att få återkomma efter att ha sonderat på den punkten när det gäller tillägget om att verka.

Anf. 36 VICE ORDFÖRANDEN:

Då är nog min bild att Socialdemokraterna får ansluta sig till den avvikande ståndpunkten. Jag vet inte om det är exakt samma, men vi socialdemokrater tänker nog i alla fall lämna en avvikande ståndpunkt där vi vill ha med tillägget ”verka för”. Regeringen har lagt till i ståndpunkten att man ska sätta så starkt tryck som möjligt mot revolutionsgardet inom ramen för EU-enighet, och man tänker sig att man ska kunna fortsätta undersöka möjligheten att terrorklassa revolutionsgardet.

Då vill nog vi socialdemokrater anmäla en avvikande ståndpunkt, där vi tycker att man också ska kunna ta med orden ”verka för”. Det blir alltså: kommer att fortsätta undersöka och verka för möjligheten att terrorklassa revolutionsgardet inom ramen för EU-enighet.

Anf. 37 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru ordförande! Jag skulle vilja be kabinetssekreteraren att upprepa sitt ställningstagande.

Anf. 38 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON:

I tillägg: Regeringen kommer att fortsätta att undersöka förutsättningarna för terrorlistning och verka för maximalt tryck mot IRGC. Det är angeläget att inte riskera EU:s enighet.

Anf. 39 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag försöker sammanfatta diskussionen enligt följande.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning; den som har framförts både i skrift och muntligt.

Ni får nicka om jag har förstått rätt. Det anmäls en gemensam avvikande ståndpunkt utifrån det Daniel Riazat har framfört från Vänsterpartiet. Den ståndpunkten följer också Centerpartiet och Miljöpartiet med på. Den handlade om att Sverige bör använda sin roll som ordförandeland att terrorklassa Islamiska revolutionsgardet och verka för...

Anf. 40 DANIEL RIAZAT (V):

Jag tog tidigare upp följande. Sveriges regering ska verka för att skapa enighet genom EU avseende terrorklassning av IRGC.

Men i och med att det inte fanns en majoritet för det tillägget nämnde jag att Sverige bör använda sitt framtida ordförandeskap i EU för att verka för en terrorklassning av IRGC.

Anf. 41 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är den avvikande ståndpunkten som ni andra har anslutit er till? Det är Vänsterpartiets avvikande ståndpunkt att Sverige ska använda sin roll inom ordförandeskapet i EU för att terrorklassa Islamiska revolutionsgardet? Ja.

Anf. 42 MALIN BJÖRK (C):

Jag vill förtydliga att vår uppfattning är att Sverige ska framföra krav på terrorklassning, inte bara verka för.

Anf. 43 VICE ORDFÖRANDEN:

Vänstern gör tummen upp. Så Vänstern och Centerpartiet är överens. Miljöpartiet nickar.

Socialdemokraterna anmäler en avvikande ståndpunkt därför att förutom att man ska sätta så starkt tryck som möjligt mot revolutionsgardet ska ståndpunkten också innehålla att man ska fortsätta undersöka och verka för möjligheten att terrorklassa revolutionsgardet inom ramen för EU-enighet. Det är den socialdemokratiska avvikande ståndpunkten.

Som sagt: Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning – med avvikande ståndpunkter anmälda.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor.

Anf. 44 Kabinettssekreterare JAN KNUTSSON:

I anslutning till mötet ordnas också ett ministermöte med länderna i det östliga partnerskapet.

Anf. 45 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar kabinettssekreteraren med medarbetare för denna gång i EU-nämnden. Fortsatt trevlig fredag.

Anf. 46 Kabinettssekreterare JAN KNUTSSON:

Tack så mycket och detsamma.

Anf. 47 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar med varm hand EU-minister Jessika Roswall till dagens EU-nämndsmöte. Vi ska ta oss an dagordningen inför allmänna rådet. Men vi börjar med en återrapport från mötet i rådet den 18 november. Den har funnits tillgänglig skriftligt. Har statsrådet något ytterligare att tillägga?

Anf. 48 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Nej, det har jag inte.

Anf. 49 VICE ORDFÖRANDEN:

Då har vi hanterat återrapporten.

Vi går raskt in på dagordningen inför allmänna rådet, dagordningspunkt 3, Förordningen om transparens och inriktning när det gäller politisk reklam. Det är en beslutspunkt.

Anf. 50 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Vid rådsmötet nästa vecka hoppas det tjeckiska ordförandeskapet att medlemsstaterna ska enas runt ett förslag till förordning om transparens och inriktning av politisk reklam. Förslaget ställer transparenskrav på alla tjänsteleverantörer som förbereder, utformar, sprider och publicerar politisk reklam.

Den som publicerar politisk reklam ska ansvara för att den är märkt som sådan och för att det finns lättillgänglig information om vem som står bakom och vilken ersättning som har utgått.

I en andra del som bygger på dataskyddslagstiftningen begränsas möjligheten att använda känsliga personuppgifter för att utnyttja förstärknings- och inriktningstekniker för att sprida en sådan reklam.

Förhandlingsarbetet har varit högt prioriterat av kommissionen och många medlemsstater. Behovet av ökad transparens och möjlighet att upptäcka försök till manipulering i det digitala kommunikationslandskapet ligger högt på dagordningen. Ambitionen har varit att förordningen ska vara på plats i god tid före Europavalet våren 2024.

Det franska ordförandeskapet arbetade därför intensivt för att nå en politisk överenskommelse under våren men fick lämna vidare till det tjeckiska ordförandeskapet.

Under hösten har arbetet varit inriktat på att hitta kompromisser mellan medlemsstaterna, som helst vill förbjuda användning av känsliga personuppgifter för inriktnings- och förstärkningstekniker, och de som anser att kommissionens förslag till begränsningar utgjorde en lämplig avvägning.

Något förbud föreslås inte i kompromissen, däremot ytterligare restriktioner, bland annat i förhållande till hur teknikerna får användas mot barn.

Sverige har välkomnat arbetet för att öka transparensen i syfte att förbättra de praktiska möjligheterna för fri opinionsbildning och rättvisa val. Vi har också välkomnat ett ökat skydd för den enskilde när det gäller behandling av känsliga personuppgifter vid användning av inriktnings- och förstärkningstekniker.

I förhandlingsarbetet har regeringen arbetat för att begränsa förordningen i enlighet med den överlagda ståndpunkten. För att öka proportionaliteten och utgå från hur våra mediegrundlagar är konstruerade har inriktningen varit att begränsa förordningen till att gälla enbart politisk reklam online, vidare att säkerställa tydliga definitioner och undvika oproportionella krav på särskilt små och medelstora företag.

Det aktuella förslaget innehåller tydliga skrivningar om att hänsyn ska tas till små företag liksom till att olika medier ska ges möjligheter att leva upp till transparenskraven på olika sätt. Definitionerna har utvecklats och kraven förtydligats. Däremot innehåller förslaget inte den inskränkning till enbart online som vi har arbetat för. Regeringen har därför medverkat till flera nya skrivningar om behovet av att säkerställa att tillämpningen av förordningen inte ska strida mot grundläggande yttrande- och mediefrihetsreglering på unionsnivå och i medlemsstaterna.

Kulturdepartementets statssekreterare Karin Svanborg-Sjövall överlade med konstitutionsutskottet ytterligare en gång i november i år. Man enades då om att Sverige bör kunna stå bakom en uppgörelse under förutsättning att förslaget inte bedöms stå i strid med de svenska mediegrundlagarna.

Regeringens bedömning är att detta uppfylls och att Sverige därför bör kunna stödja en allmän inriktning vid rådsmötet den 13 december.

Anf. 51 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Övriga frågor. Finns det någon övrig fråga?

Anf. 52 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Nej.

Anf. 53 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Förberedelser inför Europeiska rådet den 15–16 december 2022: slutsatser. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 54 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Allmänna rådet ska förbereda mötet i Europeiska rådet den 15 december genom att diskutera ett utkast till slutsatser. Nämnden har tagit del av utkastet.

På dagordningen står sex områden: Ukraina, energi, ekonomiska frågor, säkerhet och försvar, södra grannskapet och externa förbindelser.

Angående Rysslands aggression i Ukraina kan jag säga följande. Europeiska rådet förväntas upprepa sitt fördömande av Rysslands aggressionskrig och den eskalerade beskjutningen av civila mål såsom energiinfrastruktur.

Regeringen anser att Europeiska rådet bör betona vikten av att EU ökar pressen på Ryssland. Regeringen verkar för att ytterligare sanktioner tas fram och för effektivt ansvarsutkrävande, inte minst för aggressionsbrottet.

Vidare anser regeringen att EU även i fortsättningen aktivt bör stödja Ukraina genom makrofinansiering, militärt stöd till återuppbyggnad och för att möta humanitära behov.

Det är också angeläget att stärka arbetet med livsmedelssäkerhet, bland annat genom de så kallade solidaritetskorridererna.

På energiområdet kommer Europeiska rådet att följa upp genomförandet av slutsatserna från oktobermötet. Om allt går som förväntat kommer ledarna att välkomna överenskommelsen om de tre tillfälliga rådsförordningarna som just nu förhandlas om gasupphandling och solidaritet, om en så kallad marknadskorrigeringsmekanism samt om påskyndandet av tillståndprocesser för utbyggnad av förnybar energi. Om dessa kommer regeringen naturligtvis att samråda med nämnden inför energiministrarnas möte.

Vad gäller ekonomi väntas den ekonomiska aktiviteten dämpas framöver. Hög inflation med framför allt höga energi- och livsmedelspriser, stigande räntor samt fallande tillgångspriser påverkar både hushåll och företag nästa år.

En fråga som får allt större uppmärksamhet inom EU är att nationella åtgärder skiljer sig så kraftigt åt. Att vissa medlemsstater kan subventionera el för sina företag riskerar att kraftigt snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. Kommissionen har därför på ett mer markerat sätt börjat förespråka en ökad koordinering mellan medlemsstaterna.

Vidare kan frågan om ett eventuellt industripolitiskt svar gällande USA:s stödpaket IRA, Inflation Reduction Act, komma upp. Det är viktigt att företag som är centrala för den gröna omställningen stannar i EU, men varken USA eller EU har något att vinna på en subventionskapplöpning. Med anledning av detta kommer det att bli ännu viktigare att lyfta fram konkurrenskraftsfrågorna under det svenska ordförandeskapet.

Säkerhet och försvar är numera en återkommande dagordningspunkt på Europeiska rådets möte i december. Här förväntas en diskussion om genomförandet av den strategiska kompassen och en uppföljning av säkerhetsdiskussionen vid det informella toppmötet i Versailles våren 2022.

Regeringen välkomnar en fördjupning av EU:s säkerhets- och försvarssamarbete i enlighet med den inriktning som har lagts fast genom den strategiska kompassen. Regeringen understryker samtidigt att det är viktigt att det europeiska och transatlantiska samarbetet ska vara ömsesidigt förstärkande.

Regeringen välkomnar en vidareutveckling av EU:s försvarsinitiativ. Den övergripande ambitionen är att stärka EU:s samlade försvarsförmåga och industriella kapacitet. Målsättningen bör vara att EU:s instrument ska bidra till att fylla strategiska luckor och att stärka operativ kapacitet utan att snedvrider konkurrensen på den försvarsindustriella marknaden.

Anf. 55 VICE ORDFÖRANDEN:

Precis som EU-ministern sa är det så att en del av det här har hanterats och hanteras av energiministern. En del av det kommer också att återkomma på samrådet med statsministern på tisdag nästa vecka. Men detta är mycket bra information och en ingång inför allmänna rådet.

Anf. 56 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar ministern för föredragningen. Det är positivt och bra att ni här säger att ni vill uppnå klimatmålen och öka omställningen till fossilfria energislag. Jag vill bara påpeka att den av regeringen förda politiken tar oss i motsatt riktning. Jag har ett välmenat medskick: Det kan vara en klok idé att inte gynna privatbilism i storstäder eller göra det dyrare för privatpersoner att reparera.

Anf. 57 DANIEL RIAZAT (V):

Jag instämmer helt och hållet i det som Rebecka Le Moine precis sa. I den skriftliga ståndpunkten stod det om fossilfria energislag. Som bekant anser Vänsterpartiet att det ska vara förnybara energikällor. Jag hörde inte riktigt om detta fanns med eller inte i det muntliga. Jag skulle vilja få svar på det.

Anf. 58 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Jag tackar för frågorna. Jag hör vad Rebecka Le Moine säger. Men vi för ingen politisk diskussion här i EU-nämnden. Den får vi återkomma till i andra former.

Till Daniel Riazat vill jag säga att jag tror att det kommer att samrådas om de här olika delarna gällande energi senare här i dag samt med statsministern, som ordföranden sa. Men det här är ju ingen överraskning. Regeringen anser att det behövs fossilfria energislag för att vi ska uppnå klimatmålen snabbare. Det är något som vi har samrått om flera gånger. Det är inga nya skrivningar, så att säga.

Anf. 59 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vet att ärendet kommer att komma fram i andra sammanhang också, men jag vill hålla fast vid det som vi sagt tidigare gällande förnybara energislag. Därför anmäler jag i det avseendet en avvikande ståndpunkt.

Anf. 60 REBECKA LE MOINE (MP):

Vi i Miljöpartiet ansluter oss till den avvikande ståndpunkten.

Anf. 61 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet och Vänsterpartiet om att man ska säga "förnybara energislag" i stället för "fossilfria energislag".

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen. Det är en beslutspunkt.

Anf. 62 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Allmänna rådet förväntas anta slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen. Rådsslutsatserna redogör för rådets syn på reformläget i de sex länderna på västra Balkan och i Turkiet under det gångna året. Rådet tar i slutsatserna utgångspunkt i EU-kommissionens utvidgningspaket, som presenterades i oktober. Paketet innehåller rapporter med utvärderingar av EU-närmandet i de berörda länderna. Ukraina, Georgien och Moldavien ingår först 2023 i utvidgningspaketet och utvärderas därför inte nu.

Slutsatserna bekräftar vikten av att länderna når upp till de högt ställda reformkraven för att ett medlemskap i unionen ska bli aktuellt på sikt. Rättsstatens principer, demokrati samt välfungerande ekonomier och förvaltningar står fortfarande i centrum. Även detta betonas i slutsatserna, som regeringen avser att stödja.

I förhandlingarna har Sverige framhållit vikten av en trovärdig och meritbaserad utvidgningsprocess baserad på strikt konditionalitet. Sverige har bevakat att slutsatserna betonar vikten av att länderna stärker sina reformansträngningar. Framsteg i fråga om rättsstatens principer, demokrati och grundläggande rättigheter liksom avseende åtgärder mot korruption och organiserad brottslighet är avgörande för takten i EU-närmandet.

För att bidra till, stödja och vägleda Ukrainas ansträngningar för EU-reformer har regeringen därtill verkat för skrivningar om att EU under våren ska kunna ge återkoppling på Ukrainas reformarbete. Detta råder det dock delade meningar om i rådet.

Ordförande! Regeringen anser att utvidgningsprocessen är central för att skapa förutsättningar för en god utveckling av säkerheten i Europa. Efter Rysslands invasion av Ukraina är det särskilt angeläget att stärka EU:s band till närområdet. Utvidgningsprocessen är ett viktigt verktyg för detta ändamål, liksom att stötta Ukraina.

EU-närmandet ska vara meritbaserat. Medlemskap i EU är aktuellt först när alla villkor uppfyllts. Samtidigt ska EU hålla vad som lovats när kriterierna för att gå vidare i processen uppnåtts. EU behöver vara tydligt med att anslutning till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik förväntas av alla länder som vill bli medlemmar. Samtidigt bör EU uppmuntra de länder som faktiskt anslutit sig fullt ut till vår politik. Alla länder i utvidgningsprocessen behöver kommunicera strategiskt om sitt geopolitiska vägval för EU och EU:s värderingar. Detta gäller inte minst på västra Balkan.

Ordförande! Avslutningsvis vill jag beröra nästa steg i Bosnien och Hercegovinas EU-närmande. I oktober återkom kommissionen med sin bedömning och rekommenderade att Bosnien och Hercegovina får status som kandidatland med förståelse för att landet därefter behöver genomföra åtta särskilt prioriterade reformer. Kommissionen motiverade sin rekommendation med att vissa framsteg gjorts, även om betydande arbete återstår. Det framgår även att kommissionen, liksom Europeiska rådet i somras, beaktar den geopolitiska kontexten och vikten av att Bosniens EU-perspektiv förtydligas.

Regeringen anser att kommissionens rekommendationer kan följas och kandidatlandsstatus beviljas om övriga medlemsländer stöder detta. Samtidigt anser regeringen att det är viktigt att Bosnien och Hercegovina

2022/23:16
9 december

uppmanas att öka sina reformansträngningar i linje med kommissionens rekommendation. Slutsatserna antas med enhällighet. Det vore väldigt olyckligt om Sverige som inkommande ordförandeland ensamt skulle motsätta sig en överenskommelse.

Anf. 63 VICE ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för redogörelsen!

Den skriftliga svenska ståndpunkt som vi har fått utskickad kompletteras nu av den muntliga ståndpunkt som EU-ministern framförde. Regeringen är okej med rådsslutsatserna i delen om Bosnien och Hercegovina förutsatt att övriga medlemsländer också stöder detta. Jag och vi socialdemokrater tycker att det verkar vara en rimlig ståndpunkt.

När det gäller anledningen till att jag säger detta kan man ju läsa innantill vad inte minst statsministern själv har uttryckt medialt. Västra Balkan tillhör EU-familjen, säger statsministern, men med tanke på de många problem som finns i de här länderna, såsom brottslighet, vapenleveranser, droger och flyktingströmmar, är det en problematisk plats. Han fortsätter med att säga att det är mycket som återstår innan Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien kan anses ha uppfyllt EU:s villkor.

Sedan landar ändå regeringen i att man ska säga ja till rådsslutsatserna. Det gjorde att inte minst vi socialdemokrater funderade lite på regeringens linje. För vår del är vi beredda att stödja rådsslutsatserna, inte minst när det gäller Bosnien och Hercegovina, som hanteras lite särskilt, men som sagt under förutsättning att alla andra länder också gör det.

Anf. 64 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Från Sverigedemokraternas sida instämmer vi i mycket av det som statsrådet för fram. I grunden ställer vi oss bakom den här ståndpunkten. Det finns dock en skillnad, och den handlar om Bosnien och Hercegovina.

Vi har från Sverigedemokraternas sida, precis som övriga EU egentligen, förändrat synen på utvidgningsprocessen. Man har blivit mer öppen för att bevilja fler länder kandidatstatus. Vi har från Sverigedemokraternas sida ställt oss bakom kandidatstatus för Ukraina och Moldavien. Vi är även öppna för Georgien framöver.

Här tycker vi dock att det blir principiellt tveksamt på grund av de konstitutionella problemen i Bosnien och Hercegovina och de grundläggande konflikter som finns i det landet. Den enorma problematik som finns vad gäller korrruption, demokrati, mänskliga rättigheter, mediefrihet och så vidare finns även i de andra länderna. Men vi ser en skillnad vad gäller just de konstitutionella problemen i Bosnien och Hercegovina. Därför anmäler vi en avvikande ståndpunkt just vad gäller Bosnien och Hercegovina. I övrigt står vi bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 65 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Det är det talade ordet som gäller här. Jag ber om mandat i enlighet med det som jag anförde i mitt inledningsanförande. Det som ordföranden säger är korrekt uppfattat.

Det är viktigt att ge de reformvänliga krafterna i Bosnien och Hercegovina stöd. Det är en viktig symbolisk handling. Kandidatlandsstatus innebär inte någon belöning för landets beslutsfattare, utan EU kommer att behöva fortsätta kommunicera vikten av att Bosnien och Hercegovina genomför de nödvändiga reformerna.

Till Martin Kinnunen vill jag säga att detta har stor politisk betydelse. Men det är också viktigt att påminna sig – vi hade den här diskussionen

när det gällde Ukraina, Moldavien och Georgien i somras – om att status som kandidatland i sig inte medför några betydande praktiska eller rättsliga konsekvenser. Detta är viktigt att ha med sig i den fortsatta processen.

Anf. 66 VICE ORDFÖRANDE:

Jag vill förtydliga Socialdemokraternas ståndpunkt. Den bedömning vi gör med tanke på det som EU-ministern säger är att det finns en vikt i att stödja den reformagenda som finns i Bosnien och Hercegovina för tillfället. Det är viktigt att i det läge vi befinner oss i knyta länderna på västra Balkan närmare EU. Men det är ingen hemlighet att inte minst Sverige som land har haft och nog kommer att behöva fortsätta ha en roll där vi är väldigt noggranna med att man inte blir EU-land förrän man uppfyller alla kriterier.

Med det sagt, och med det som EU-ministern har sagt när det gäller att stötta detta och att övriga medlemsländer gör det, tycker vi att regeringens ståndpunkt är bra.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna, som inte håller med om att Bosnien och Hercegovina ska hanteras på det sätt som rådsslutsatserna anför av konstitutionella skäl.

Anf. 67 MARTIN KINNUNEN (SD):

Just det; det gäller kandidatstatusfrågan. Ett närmande till Europa är vi positiva till, men inte statusen.

Anf. 68 VICE ORDFÖRANDE:

Vi går raskt vidare till dagordningspunkt 7, Den årliga rättsstatsdialogen – landsspecifik diskussion.

Anf. 69 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Detta är som sagt en diskussionspunkt, men den är lite speciell den här gången, i alla fall för svensk del.

Vid rådets möte nästa vecka kommer det att ske landsspecifika diskussioner inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen. Den här gången kommer Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien och Sverige att behandlas. Grunden för diskussionerna är kommissionens årliga rättsstatsrapport. I den konstaterar kommissionen att det finns problem med rättsstatens principer i EU. Det är därför angeläget att dessa rättsstatsdialoger på ministernivå fortsätter.

Det är brukligt att de länder som är föremål för diskussion inte yttrar sig avseende de övriga länderna. Jag kommer därför att fokusera på förhållandet här i Sverige med fokus på de rekommendationer som Sverige har fått av kommissionen.

Sverige fick fyra rekommendationer i kommissionens rättsstatsrapport från 2022. Inget land fick färre rekommendationer.

Den första rekommendationen är att 2020 års grundlagskommitté fortsätter sitt arbete. Detta är en parlamentarisk kommitté som bland annat ska se över hur rättsväsendets oberoende kan stärkas. Kommittén väntas lämna sitt betänkande under 2023.

Den andra rekommendationen är att karantänsreglerna för personer i ledande befattningar i staten bör utvärderas. Det har tillsatts en utredning som bland annat ska utvärdera om syftena med karantänsbestämmelserna har uppnåtts och lämna nödvändiga författningsförslag. Denna utredning ska vara klar 2023.

Den tredje rekommendationen är att kampen mot mutor i utlandet intensifieras. Mutor i utlandet är en prioriterad fråga för regeringen och svenska myndigheter. Både polis och åklagare deltar i internationella samarbeten på detta område, bland annat inom OECD, för att skapa nödvändiga förutsättningar för att kunna lagföra mutbrott i utlandet och samtidigt garantera säkerheten. Den här lagstiftningen trädde i kraft 2020 och baserades på de rekommendationer som kom från OECD. Regeringen kommer att bevaka utvecklingen för att bidra i kampen mot mutor i utlandet.

Den fjärde och sista rekommendationen är att reformerna av civilsamhällets finansiering inte utformas så att de otillbörligt påverkar engagemanget i det civila samhället. Rekommendationen handlar alltså om det så kallade demokrativillkoret.

Den proposition om demokrativillkor som lämnades till riksdagen av den förra regeringen har återkallats. Frågan om införande av ett nytt demokrativillkor kommer att beredas vidare i Regeringskansliet. Socialministern planerar att träffa civilsamhällets och trossamfundens företrädare och lyssna på de synpunkter som finns på förslagen. Det är fortsatt prioriterat att säkerställa att medel inte går till organisationer och föreningar som främjar extremism, undergräver demokrati och agerar i strid med samhällets grundläggande värderingar.

Vi avser också att ta upp vad Sverige gör för att stärka journalisters säkerhet och inrättandet av Institutet för mänskliga rättigheter i Lund.

Jag är beredd att svara på frågor om andra medlemsstater i förhållande till rättsstaten Sverige.

Anf. 70 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar EU-ministern för informationen.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, som handlar om lagstiftningsplanering och en gemensam förklaring om EU:s lagstiftningsprioriteringar för 2023.

Anf. 71 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Detta är en beslutspunkt där rådet väntas anta den gemensamma förklaringen om vilka frågor som är prioriterade under kommande år. Ordförandeskapet kommer att presentera den gemensamma förklaring som ordförandeskapet, Europaparlamentet och kommissionen har förhandlat fram. Nämnden har tagit del av detta dokument.

Det här är den sista delen av den lagstiftningsplanering som görs varje år. Den gemensamma förklaringen är inte juridiskt bindande utan är en politisk viljeyttring av institutionerna som ger uttryck för arbetsinriktningen under det kommande året.

Detta är en formaliapunkt, och regeringen avser att ge stöd till förklaringen.

Anf. 72 VICE ORDFÖRANDEN:

Tack, statsrådet, för informationen!

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Den europeiska planeringsterminen 2023 – färdplan. Detta är en informationspunkt.

Anf. 73 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Det nuvarande tjeckiska ordförandeskapet och det inkommande svenska ordförandeskapet förväntas presentera en färdplan eller en sorts planeringsöversikt för genomförandet av den europeiska terminen 2023. Nämnden har tagit del av färdplanen.

Den europeiska terminen är, som nämnden vet, det ramverk inom EU som syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsstaternas finans- och strukturpolitik samt av deras sysselsättnings- och socialpolitik. Integreringen av Agenda 2030 i terminen fortsätter genom en separat rapport i vårpaketet och särskilda avsnitt i landsrapporterna.

Anf. 74 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går vidare till dagordningspunkt 10, Uppföljning av återkopplingsevenemanget efter konferensen om Europas framtid. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 75 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! I samband med framtidskonferensen åtog sig de tre institutionerna att anordna ett evenemang där de kunde återkoppla till medborgarna hur de hanterade förslagen från konferensen. Vid rådsmötet förväntas en diskussion om återkopplingsevenemanget, som ägde rum förra fredagen, alltså den 2 december.

Under evenemanget rapporterade kommissionen att en stor majoritet av konferensens förslag återspeglas direkt eller indirekt i kommissionens arbetsprogram för nästa år. Kommissionen och rådet konstaterade också att många av konferensens förslag sammanfaller med pågående initiativ och att de flesta kan genomföras inom ramen för de nuvarande fördragen. Europaparlamentet anser å sin sida att fördragsändringar krävs för att förverkliga medborgarnas framtida vision för EU.

Fru ordförande! Förslagen från konferensen har alltså ingen formell status, men de tre institutionerna går nu igenom dessa och prövar i vilken mån de kan hanteras på ett lämpligt sätt inom ramen för respektive ansvarsområde och mandat.

Rådet har särskilt ägnat tid åt att diskutera områden där rådet med fördel kan övergå till beslutsfattande med kvalificerad majoritet för att EU ska bli mer effektivt. Det har även förts diskussioner om åtgärder där rådet kan agera på egen hand. Det handlar om områden där rådet kan anta slutsatser, fatta beslut inom ramen för den gemensamma utrikespolitiken eller informera om sin verksamhet.

Nu går vi in i ordförandeskapet, och vi måste vara beredda att ta diskussionerna vidare under ordförandeskapet om det finns en aptit bland medlemsländerna för fortsatta diskussioner i rådet.

Europaparlamentet antog i juni en resolution med förslag på en rad fördragsändringar och förslag om att sammankalla ett konvent. Det åligger rådet att översända resolutionen till Europeiska rådet, som sedan har att fatta beslut om detta. De flesta medlemsländer vill invänta betänkanden om förslagen från utskottet för konstitutionella frågor innan rådet skickar förslaget till Europeiska rådet. Vi räknar med att betänkanden kan komma tidigast i mars nästa år.

Det är viktigt att detta sköts korrekt under vårt ordförandeskap. Vår bedömning är att förslagen ska skickas till Europeiska rådet när det sista betänkandet väl har kommit in. Värt att notera är att det vid det allmänna rådet i september framkom att stödet bland medlemsstaterna för att inleda en fördragsförändringsprocess är svagt.

Anf. 76 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Vi i Miljöpartiet vill att det folkliga inflytandet stärks i EU. För att öka medborgarnas möjligheter att påverka vill vi låta se över om EU-parlamentet bör få rätt att vid sidan om kommissionen lägga fram lagförslag. Detta är ett av de förslag som nämns i debatten om att se över fördragen. Vi vill att uppföljningen ska omfatta fördragsändringar.

Anf. 77 VICE ORDFÖRANDEN:

Betyder det att Miljöpartiet vill anmäla en avvikande ståndpunkt, eller var det en fråga?

Anf. 78 REBECKA LE MOINE (MP):

Vi kan se det som en avvikande ståndpunkt, för jag tror inte att vi kommer att kunna baka in detta.

Anf. 79 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Vi har ju, på olika sätt, haft denna diskussion i EU-nämnden många gånger. Regeringens ståndpunkt är sedan tidigare att fördragen inte ska ändras, som en uppföljning av framtidskonferensen. Som jag sa tidigare är aptiten också tämligen låg. Jag noterar dock Miljöpartiets synpunkt.

Anf. 80 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet som gäller fördraget.

Vi går vidare till dagordningspunkt 11, Övriga frågor. Har statsrådet något att tillägga här?

Anf. 81 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Nej.

Anf. 82 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar EU-minister Jessika Roswall och hennes medarbetare för den här gången och önskar en fortsatt trevlig fredag.

§ 3 Jordbruks- och fiskefrågor
Landsbygdsminister Peter Kullgren
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 21 november 2022
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 12–13 december 2022

Anf. 83 VICE ORDFÖRANDE:

Vi välkomnar landsbygdsminister Peter Kullgren med medarbetare till EU-nämnden.

Vi börjar med en återrapport från mötet i rådet den 21 november 2022. Vi har fått den skriftligt. Vill statsrådet säga någonting ytterligare?

Anf. 84 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Det behövs inte, men jag – eller vi – svarar självklart på frågor om sådana finns.

Anf. 85 VICE ORDFÖRANDE:

Vi går vidare till det som ska hanteras när landsbygdsministrarna möts nästa gång, nämligen dagordningspunkt 3. Detta är en beslutspunkt som handlar om fiske och fastställande av fiskemöjligheterna när det gäller fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Medelhavet och Svarta havet.

Anf. 86 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! På rådsmötet väntas en politisk överenskommelse nås om fiskemöjligheter i Medelhavet och Svarta havet för kommande år. För Medelhavet grundar sig förslaget på den fleråriga plan som antagits för västra Medelhavet. Den fleråriga planen syftar till att uppnå maximal, hållbar avkastning i området senast 2025.

För de arter som inte ingår i planen innebär förslaget införlivning av de överenskommelser som ingåtts inom ramen för Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet, som är en regional fiskeriförvaltningsorganisation för både Medelhavet och Svarta havet. Förslaget innehåller också fiskemöjligheter för piggvar och skarpsill i Svarta havet. Förslaget grundar sig på vetenskaplig rådgivning från Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet och den vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen.

När det gäller fiskemöjligheter anser regeringen att det är angeläget att nå målen om maximal, hållbar avkastning. Det är också angeläget att den gemensamma fiskeripolitikens mål om landningsskyldighet möjliggörs, samt att den vetenskapliga rådgivningen och försiktighetsansatsen utgör grunden för besluten.

Mot denna bakgrund har regeringen inga invändningar mot kommissionens förslag och kommer självklart att följa förhandlingarna så att slutresultatet hamnar så nära det förslag som kommissionen har presenterat som möjligt.

Anf. 87 VICE ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket, landsbygdsministern! Det låter som att detta är väl förberett. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, som handlar om fastställande för 2023 av fiskemöjligheterna när det gäller fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i unionens vatten och för unionsfiskefartyg i vissa andra vatten, samt fastställande för 2023 och 2024 av sådana fiskemöjligheter avseende vissa djuphavsbestånd.

Jag var ju i många år ordförande i miljö- och jordbruksutskottet, men jag har nästan förträngt hur långa rubrikerna kan vara.

Anf. 88 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! Den här dagordningspunkten är en beslutspunkt på rådsmötet. Förslaget handlar om fastställande av fiskemöjligheter i EU:s vatten i Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt och Atlanten. Förslaget omfattar också EU:s fiskemöjligheter på internationellt vatten och i olika tredjeländer som EU har avtal med.

Det är ett omfattande förslag, som innehåller runt 190 fiskebestånd indelade i ännu fler kvoter. Sedan Storbritannien lämnade unionen delas en majoritet av fiskebestånden som ingår i förordningen mellan EU och tredjeländer. Liksom tidigare år innehåller förslaget, som presenterades i oktober, främst ett fåtal kvoter som EU beslutar om internt. Förslaget kommer därför att behöva kompletteras med kvoter som förhandlas med tredje-länder, som ska vara klara senast den 10 december.

Kommissionens förslag följer de målsättningar och principer som finns i den gemensamma fiskeripolitiken, vilket framgår av det skriftliga underlaget. För vissa fiskemöjligheter har den vetenskapliga rådgivningen inneburit att inget uttag bör ske. För dessa kvoter har kommissionen föreslagit ett förbud mot riktat fiske samt låga nivåer baserade på vetenskapliga uppskattningar av fångster som bedöms vara oundvikliga. Det gäller bland annat för torsken i Kattegatt.

Sedan 2019 innehåller förordningen också en förbudsperiod för fiske efter ål i marina vatten och kustområden. Inför 2023 föreslår kommissionen att perioden ska utvidgas från tre till sex månader och infalla under ålens vandringsperiod. Ål är dock inte en kvoterad art, utan regleras huvudsakligen genom EU:s ålförordning från 2008 som även omfattar inlandsvatten och annan aktivitet än fiske som påverkar ålen negativt.

Storbritanniens utträde ur unionen har medfört att förhandlingarna blivit mer komplexa eftersom vissa bestånd förvaltas både bilateralt, mellan EU och Storbritannien och mellan EU och Norge, och trilateralt mellan EU, Norge och Storbritannien. EU:s förhandlingslinje har vilat på samma principer som för EU:s interna bestånd, som grundas på målen i den gemensamma fiskeripolitiken.

För de flesta av djuphavsarterna saknas analytisk vetenskaplig rådgivning. Kvoterna fastställs för två år i taget baserat på vetenskaplig rådgivning som lämnas vartannat år. EU:s linje för djuphavsarterna är att fiskemöjligheterna ska följa vetenskaplig rådgivning för 2023–2024.

Förhandlingarna mellan EU och Storbritannien, mellan EU, Storbritannien och Norge samt mellan EU och Norge pågår fortfarande. Regeringen har för avsikt att vid rådsmötet verka för en slutlig

överenskommelse som så långt som möjligt uppfyller målen i den gemensamma fiskeripolitiken. Det innebär att fiskemöjligheter ska fastställas på långsiktigt hållbara nivåer grundade på vetenskaplig rådgivning. I syfte att minska fisketrycket på västlig Östersjösill i Skagerrak kommer regeringen också att verka för fortsatt tillträde för att kunna fiska Nordsjösill i Nordsjön.

Vad gäller ål är regeringen dock inte positiv till utvidgningen av den nuvarande stängningsperioden till sex månader, men stöder att nuvarande tremånadersperiod kvarstår. Regeringen delar bilden att fler insatser krävs för att värna ålen och ålbeståndet och förordar därför att EU:s ålförordning i stället bör ses över som helhet för att även inkludera ålfiske i inlandsvatten och annan påverkan på ålbeståndet för att sammantaget värna om ålbeståndet.

Regeringen anser att en sådan översyn ska ge fortsatt möjlighet till ett varsamt och hållbart ålfiske. Mot denna bakgrund avser regeringen vid rådsmötet att verka för en lösning som minimerar effekterna av stängningsperioden i syfte att möjliggöra ett fortsatt begränsat ålfiske för att bevara dess kultur och tradition.

Mot bakgrund av gårdagens överläggningar i miljö- och jordbruksutskottet vill jag förtydliga att regeringen kommer att verka för att medlemsstaterna ska ha flexibilitet avseende tidpunkt för stängningsperioden.

Anf. 89 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Tack, landsbygdsministern, och välkommen hit! Det är första gången för mig. Lycka till!

Jag noterade särskilt sista raderna i uppläsningen om flexibiliteten. Det var ett villkor från oss socialdemokrater att det skulle vara en nationell frihet att bestämma när stängningsperioden sker, för det är ju centralt när ålen vandrar.

Jag sammanfattar miljö- och havspolitikerna med tre ord på rim: Ål, tvål, trål. I dag pratar vi om ål. Ålens situation är absolut akut. Den är rödlistad. Den kämpar bokstavligen för sin överlevnad.

Det går att begränsa detta på många olika sätt, till exempel i tid och rum och med fiskemetoder. Därför är det landsbygdsministern säger om tid och rum välkommet. Vi socialdemokrater drar tillbaka vårt lilla försiktiga hot om att anmäla avvikande ståndpunkt och noterar flexibiliteten.

Däremot vill jag ställa en fråga. Jag ska hålla mig till linjen ”kompletterande mervärde” här i EU-nämnden, men det kan också vara värt att lyfta fram här att Sverige har fått kritik. Kontrollförordningar är som vi alla vet en separat materia, men Sverige har fått kritik när det gäller kontrollförordningen och uppfyllelsen av våra kontrollmetoder. Hur ser landsbygdsministern på den kritiken när den lyfts i kommande sammanhang?

Anf. 90 REBECKA LE MOINE (MP):

Vi har i riksdag och regering ställt oss bakom en rad olika miljömål, både nationella och internationella, och därmed förbundit oss att bevara den biologiska mångfald som finns i Sverige.

Som föregående talare nämnde är ålen rödlistad, men inte bara det: Den är klassad som den absolut mest hotade på hela rödlistan. Den är alltså akut hotad.

Tiger är ett annat exempel som har samma klassning. Jag tror att många i det här rummet skulle reagera om Asien började med en allmän jakt på tigrar för att accelerera utrotningen av tigrar. Det är precis det vi gör nu med ålen. Här kommer ett förslag från kommissionen att faktiskt freda ålen för en längre tid, men då är det plötsligt inte längre så farligt att göra ett annat ställningstagande än kommissionen.

Under flera av de föregående punkterna har vi diskuterat hur viktigt det är att vi inför vårt ordförandeskap hanterar ärenden varsamt och försiktigt, men nu ska vi helt plötsligt ställa oss på tvärs med förslaget. Detta går även på tvärs med alla vetenskapliga råd som finns från ICES som säger att vi ska ha totalstopp för fiske av ål.

I Sverige fiskas 250 ton ål och det är ju ganska mycket. Det andra hotet mot ål är den småskaliga vattenkraften, där ålarna mals sönder. Om vi hade sett något liknande mot tigrar eller andra landlevande djur hade säkert många reagerat starkare. Men regeringens svar är att vi ska stoppa omprövningen av och hjälpen till dem som har småskalig vattenkraft som inte bidrar till elförsörjningen av Sverige men som starkt bidrar till att mala sönder ålen till köttfärs.

Frågan är grundläggande. Varför verkar regeringen vara så mån om att utrota ålen? Varför detta hat mot den akut hotade ålen? Hur kan man helt plötsligt gå på tvärs i de här frågorna, och varför verkar man ta till alla medel för att så fort som möjligt utrota ålen från jordens yta? Det var min första fråga.

Anf. 91 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Tack, landsbygdsministern, och välkommen hit! Från Vänsterpartiets sida har vi haft en avvikande ståndpunkt kring detta ärende i miljö- och jordbruksutskottet. Det handlar också om den oro vi delar med den vetenskapliga världen när det kommer till att man menar att det egentligen bör verkas för ett totalförbud mot ålfiske inom hela EU, för alla livsstadier under hela året. Detta enligt ICES:s rekommendationer.

Vi är ju olika ledamöter som sitter på olika platser, och även om vi rådgör med varandra vill jag veta om det finns någonting som skiljer sig mellan det som sägs i dag och det som framförts i miljö- och jordbruksutskottet om ställningstagandet, eller om det är exakt samma ställningstagande. Jag återkommer efter det att landsbygdsministern har fått svara.

Anf. 92 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! Jag tackar för frågorna. Jag börjar bakifrån och får sedan lite hjälp med det som handlar om kontrollförordningen.

Det som skiljer sig är det sista jag läste upp. Ståndpunkten är inte ändrad, men det var ett förtydligande om hur vi avser att agera under rådsmötet. Det är alltså ingen faktisk skillnad i ståndpunkten, utan mer ett förtydligande.

Till Miljöpartiet: Regeringen vill inte utrota ålen. Vi ser i det här läget att det finns andra metoder, primärt genom EU:s arbete genom ålförordningen, att visa att vi vill att man ska värna ålen. Sverige ska

fortsätta att göra insatser för att värna ålbeståndet. Vi gör en lång rad insatser. En del av dem har också pågått en tid. Det handlar om utsättning av ålyngel och projekt tillsammans med yrkesfisket som kallas trap and transport där vi fångar ål och förflyttar dem förbi kraftverk som kan vara skadliga. Vi har samverkan mellan företag och myndigheter, och Krafttag ål har för närvarande en budget på 24 miljoner för att bedriva forskning och projekt för att minska dödligheten för ål under dess vandring i sötvatten med mera.

Vi gör alltså en hel del nationellt, men vi ser att vi skulle behöva göra mer på internationell nivå. Där är det nog ålförordningen som kan få bäst effekt.

Kontrollförordningen överlåter jag med varm hand åt kanslirådet.

Anf. 93 Kanslirådet BJÖRN ÅSGÅRD:

När det gäller Markus Selins fråga om kontrollen och specifikt Europeiska revisionsrättens rapport om hur fiskerikontrollen fungerar inom unionen, där Sverige var ett exempelland, behandlas rapporten som en del av förhandlingarna om den nya kontrollförordningen. Kommissionen har föreslagit en genomgripande förändring av EU:s fiskerikontrollförordning. Förhandlingar mellan institutionerna har pågått länge men är i slutskedet och kommer förhoppningsvis att slutföras under det svenska ordförandeskapet. Revisionsrättens rapport är som sagt en viktig del i underlaget.

När det gäller den nationella nivån kan jag nämna att det, som ledamöterna säkert känner till, pågår en utredning för att se över den svenska fiskelagen. I denna utredning ingår flera kontrollfrågor.

Anf. 94 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Ålen är akut hotad. Det återstår bara 1 procent av ålbeståndet sedan 1950. Regeringens så kallade effektiva miljöpolitik är att man vill se över ålförordningen för att den ska inkludera fiske i inlandsvatten. Vi kan fundera lite på vad ordet effektivitet innebär. Om vi tittar i den förordning som regeringen nu är mån om att se över ser vi att det redan ingår fiske i inlandsvatten och all annan påverkan.

Det framkommer också att den svenska ålförvaltningsplanen fokuserar på fiskereglering i kust- och inlandsvatten. Det låter som en dålig ursäkt. Även om regeringen säger att man inte vill utrota ålen är det ju dit regeringens politik driver ålen – till utrotning – genom att inte agera. Och inte bara det, man går faktiskt också på tvärs med vad kommissionen föreslår.

Sedan har jag en rad olika frågor om andra fiskar. Vi har fisket av den västliga vårlekande sillen, men det framkommer ingenting i underlaget om Sveriges hållning där. Det framgår dock att samtliga fiskemöjligheter ännu inte omfattas av kommissionens förslag. Jag undrar: Kommer regeringen att återkomma till nämnden med information om ståndpunkten om det specifika beståndet?

Vad gäller torsken är vi väldigt oroade. Där föreslås en ökning med 82 procent för Skagerrak, Nordsjön och Engelska kanalen. Detta bygger på en enda årsklass, så det är oerhört osäkra data som vi beslutar utifrån. Vi vet också att problemen är mycket större än vad data visar och att det finns ett mörkertal när det gäller utkast. Jag undrar: Hur kommer regeringen att argumentera när det gäller fiske av torsk? Kommer vi att gå med på en ökning med 83 procent i Skagerrak, Nordsjön och Engelska kanalen?

När det gäller plattfiskar undrar jag varför vi tillåter en ökning av fisket av vissa plattfiskar. Det finns massor av data och råd som säger att man behöver vara försiktig där eftersom det är mycket bifångster vid fiske av plattfiskar.

När det gäller havskräfta bör fiske endast ske genom bur, för det är detta som minimerar bifångster mest. Kommer regeringen att förespråka det som en fångstmetod?

Anf. 95 DANIEL RIAZAT (V):

Det hjälper inte att jag ställer fler frågor, så jag går rakt på sak.

Vänsterpartiet anmälde som sagt avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet. Även om detta specifika ärende inte har behandlats tidigare behandlade vi frågan i EU-nämnden den 10 juni inför samrådet om fiskemöjligheterna för 2023, då vi också anmälde avvikande ståndpunkt.

De avvikande ståndpunkterna har handlat om kvoterna för ålfisket och att vi har krävt ett totalförbud mot ålfiske inom EU, för alla livsstadier, som jag nämnde tidigare. Det har också handlat om att vi bör verka för nollkvot för den västliga värlekande sillen, i linje med ICES rekommendation, samt för betydligt lägre kvoter för torskfisket i Skagerrak och Nordsjön.

Sedan har det varit en del generella ståndpunkter från Vänsterpartiet av mer övergripande karaktär gällande fiskeripolitiken som jag inte behöver gå igenom nu eftersom det redan har tagits upp både i går i miljö- och jordbruksutskottet och i EU-nämnden i juni.

Med anledning av dessa saker vill jag anmäla avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Anf. 96 MARKUS SELIN (S):

Jag tackar landsbygdsministern, som också är fiskeminister här i dag, och sakkunniga för svaren.

Jag vill betona att Socialdemokraterna och den förra regeringen har drivit på hårt för ålen, som är akut utrotningshotad. Jag vill bara understryka det. Sverige har som exempel ett hundratal ålfiskare kvar, så vi får väga in också den aspekten som en liten hälsning här.

Den förra regeringen var väldigt framåtlutad när det gäller hållbara fiskebestånd och vatten. Jag vill bara nämna det. Det gäller även kamera-kontrollen i EU-gemensamma vatten, som är ett föredöme, så att vi har med oss det.

Jag vet att några av er säkert sitter och funderar här på vad jag menar med tvål, och det är såklart övergödningen. Rimmets får väl vara ål, tvål och trål.

Anf. 97 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru ordförande! Tack, ministern, för redogörelserna!

Ålen är en akut hotad art. Detta är dock en svår fråga som innehåller många olika faktorer, och det gäller att hitta en position som balanserar alla värden. Det handlar om de tre hållbarhetsparametrar som vi känner till, men här står även kulturella värden på spel, som Socialdemokraterna kom in på. Vi tycker att regeringen har hittat en god position med en bra balans mellan olika värden. Den är lika god som i går.

Ytterligare en aspekt är att en position ska bidra till effektivitet och rättvisa. Där tycker vi också att regeringen träffar rätt. Sex månaders begränsning av ålfisket just under vandringsperioden innebär, om jag förstår rätt, att Sverige inte kommer att fiska någon ål alls, medan andra länder har möjlighet att fortsätta fiska i viss utsträckning och inte begränsas på samma sätt av fredningsperioden.

Det givna svaret blir då att reformera ålförordningen så att den når maximal effektivitet, så att vi inte får symbolartade åtgärder utan effektiva åtgärder där alla bidrar till ålens överlevnad och andra värden kan fortleva. Vi stöder regeringens position.

Anf. 98 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag börjar, och så får man fylla på om det behövs.

Till Miljöpartiet vill jag, när det gäller västlig sill, säga att vi skyddar genom att fiska vår kvot i Nordsjön. Den vill vi bevara så att vi kan få fortsätta med det, även om det finns andra som inte tycker att vi ska få ha kvar kvoten. Men som framgår av talepunkten kommer vi att göra det. Torsk och plattfisk i Nordsjön och Skagerrak behandlas mellan EU, Norge och Storbritannien, självfallet utifrån vetenskapliga råd, som jag var inne på. När det gäller havskräfta finns inga förslag om att ändra några regler just nu.

Vänsterpartiet gick rakt på sak, och vi fick medskick från Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Jag tror att det var ungefär allt, men om någon vill fylla på med något annat går det fint.

Anf. 99 REBECKA LE MOINE (MP):

För tydlighets skull: Vi i Miljöpartiet är inte särskilt nöjda med detta, och vi vill därför anmäla avvikande ståndpunkt och följa upp den som vi anmälde i miljö- och jordbruksutskottet i går.

Anf. 100 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter anmälda från Miljöpartiet och Vänsterpartiet, som om jag förstår rätt är likalydande när det gäller totalstopp för ål. Utifrån hur detta hanterades i miljö- och jordbruksutskottet har Miljöpartiet dessutom anmält en avvikande ståndpunkt om det som Rebecka Le Moine nämnde om biologisk mångfald och hur olika fiskebestånd hanteras. Vänsterpartiet har en egen avvikande ståndpunkt som inte är likalydande men som också handlar om biologisk mångfald och olika kvoter.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Utvärdering av EU:s djurskyddslagstiftning (kontroll av ändamålsenligheten). Det är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 101 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! Sverige har ett starkt djurskydd, och det ska vi värna. Jag tror att vi alla är överens om att djurskyddsnivån inom EU behöver höjas. Detta är något som Sverige har lagt ned mycket arbete på under lång tid. Att vi nu står inför en översyn av hela EU-lagstiftningen är därför mycket positivt.

Vid rådmötet kommer kommissionen att presentera resultatet av den utvärdering av EU:s nuvarande djurskyddslagstiftning som genomförts. Utvärderingen visar att dagens regelverk inte lever upp till dagens behov och utmaningar. Lagstiftningen behöver uppdateras utifrån ny vetenskap men också komma till rätta med den ojämlika implementering och de brister i efterlevnaden som vi ser i dag. Nya regler gör ingen nytta om de inte tillämpas.

Inför diskussionen har ordförandeskapet tagit fram ett diskussionsunderlag som nämnden också har fått ta del av. Livsmedelsproducenter i hela EU har ställts inför tuffa utmaningar, ett ökat kostnadsläge och en stor osäkerhet på marknaden. Samtidigt är behovet av en stabil och långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion i både Sverige och Europa viktigare än någonsin.

Det finns en oro hos flera medlemsstater att översynen av djurskyddslagstiftningen kommer att leda till ytterligare kostnader för djurhållarna. Det kan komma röster som vill dra ned ambitionerna och kanske till och med avvakta med revideringen mot bakgrund av läget just nu. Översynen är dock ett långsiktigt arbete och en nödvändig riktning. Ett starkt djurskydd bidrar till god djurhälsa och i sin tur till ett minskat behov av antibiotika.

Samhällets förväntningar kommer att öka efterfrågan på hållbart producerade animaliska livsmedel i framtiden, som tar hänsyn till djurens välfärd. Att skärpa lagstiftningen och efterlevnaden för djurtransporter är viktigt för regeringen. Att fasa ut fixeringen av suggor är en annan angelägen fråga liksom att den rutinmässiga svanskuperingen på grisar ska upphöra. Det är ett område där det är tydligt att regelverket inte fungerar i dag. Det är även av betydelse att fler djurslag får mer specifika regler anpassade till just deras särskilda behov.

På samtliga dessa områden ligger Sverige i dag före och har en strängare lagstiftning. Det innebär att en skärpning av reglerna på EU-nivå skulle inte bara gynna djurens välfärd utan även balansera svenska livsmedelsproducenters konkurrensvillkor.

Anf. 102 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar landsbygdsministern för föredragningen. Detta är någonting som vi ser väldigt positivt på utifrån Miljöpartiets perspektiv. Det är därför väldigt viktigt och välkommet.

Jag vill bara göra ett medskick om att vi i EU:s lagstiftning behöver omklassa koccidiostatika, som är en typ av antibiotika men som i dag anses vara foder, för att verkligen komma åt antibiotikaanvändningen. Det ska vi fortsätta att hålla fast vid och fortsätta att vara stolta över det arbete och det bra läge som Sverige befinner sig i vad gäller just den låga användningen av antibiotika.

Sedan finns det initiativ som Fur Free Europe och End the Cage Age, där jag hoppas att Sveriges regering också kommer att välkomna dessa medlemsförslag och driva på.

Anf. 103 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru ordförande! Vi tycker att det är viktigt med höga ambitioner i djurskyddsarbetet inom EU, och vi tycker att positionen stöder det. Det tycker vi är väldigt bra.

Vi invänder inte mot den svenska positionen. Men jag vill bara upprepa det medskick som vi gjorde på miljö- och jordbruksutskottet om att vi vill att regeringen under processen ska verka för att bedövning ska krävas före slakt i EU liksom i Sverige.

Anf. 104 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Djurskydd är något av en svensk paradgren inom EU. Jag vill därför ge uppmaningen: Håll i och håll ut.

Jag vet att Sven-Erik Bucht, vår dåvarande landsbygdsminister, när han började driva dessa frågor 2014 blev i stort sett utskrädd när han till exempel lyfte fram frågan om antibiotika.

Jag har en fråga till landsbygdsministern. Jag har noterat att det florerar ett positionspapper från Tyskland, Danmark, Belgien och Nederländerna angående djurskyddet. Om det är bekant undrar jag om och hur regeringen ställer sig till denna position.

Anf. 105 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! Miljö- och jordbruksutskottets ordförande konstaterade i går att man får vara lite ringrostig under sex månader. Jag passade på att inflika att jag skulle komma ihåg det.

Jag kommer inte att kunna svara på allt utan får be om lite hjälp från mina medarbetare. Men det var ett medskick från Miljöpartiet som handlade om bedövning före slakt. Detta finns det krav på i Sverige. Lagstiftningen på EU-nivå, som den ser ut nu, ger oss rätt att ha strängare regler. Och vi kommer såklart att värna att man får ha det.

Sedan behöver jag hjälp att reda ut det som togs upp om initiativet.

Anf. 106 Kanslirådet SARA ERIKSSON:

Fru ordförande! Jag tror att det positionspapper som det hänvisades till är det som Sverige också står bakom tillsammans med Tyskland, Danmark, Nederländerna och Belgien.

Anf. 107 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru ordförande! Jag ska bara förtydliga vårt medskick. Vi vill att EU – alla EU-länder – ska få ett större djurskydd överlag. Just de svenska reglerna om att bedövning ska ske före slakt tycker vi ska gälla alla EU:s medlemsstater. Det är så man ska tolka vårt medskick, och det är det som vi vill att regeringen ska verka för under processen på ett lämpligt sätt så att det går igenom.

Anf. 108 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Då noterar jag det, och ni får gärna nicka eller svara jakande på det. Då är det Tyskland, Danmark, Nederländerna, Belgien och Sverige som står bakom detta positionspapper.

Anf. 109 Kanslirådet SARA ERIKSSON:

Fru ordförande! Sverige har alltså tillsammans med denna grupp av likeminded länder på djurskyddsområdet jobbat länge i olika frågor och har inför denna översyn faktiskt tagit fram två gemensamma positionspapper, ett som är mer övergripande om djurskyddslagstiftningen och ett

som fokuserar mer på djurtransporter. Jag vet inte riktigt vilket det hänvisades till. Men vi står bakom båda.

2022/23:16
9 december

Anf. 110 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattade att det var ett medskick från Sverigedemokraterna men inte en avvikande ståndpunkt.

Anf. 111 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru ordförande! Det är korrekt.

Anf. 112 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! Jag tackar för inspel, frågor och synpunkter.

Anf. 113 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina. Det är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 114 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! Livsmedelsförsörjningen i världen har påverkats kraftigt av Rysslands olagliga invasion av Ukraina, och även vid det kommande ministerrådet kommer frågan att diskuteras.

Ordförandeskapet har förberett två frågor för att styra diskussionen. Den första frågan handlar om krisreserven på 450 miljoner euro. Den andra frågan handlar om situationen i respektive land vad gäller kondition på höstsådd och utsikt för kommande skörd etcetera.

Regeringen ser positivt på att kommissionen tidigare har arbetat snabbt med att vidta åtgärder och göra undantag för att mildra effekterna av den uppkomna marknadssituationen.

Regeringen är även mycket positiv till ytterligare väl avvägda åtgärder för att motverka en negativ påverkan på livsmedelsförsörjningen i EU.

Vid nya förslag är det viktigt att analysera och ta ställning till eventuella åtgärder från fall till fall.

Regeringen anser att kommissionen kontinuerligt har en viktig roll i att övervaka marknaden och säkerställa fungerande handelsflöden. Det gäller även att agera som stark kraft för att motverka restriktioner i handeln av jordbruksprodukter.

Regeringen ser i nuläget inte någon akut kris som föranleder att krisreserven för 2023 bör aktiveras så här tidigt för någon enskild sektor. Osäkerheten är samtidigt stor, och det är därför viktigt att noggrant följa situationen. Det kommer att vara en viktig för Sverige som inkommande ordförandeskap att hantera.

Vad gäller årets höstsådd är situationen positiv i Sverige. Det har såtts drygt 460 000 hektar spannmål och drygt 112 000 hektar oljeväxter. Det är 8 procent mer än förra året och 13 procent mer än det senaste femårsgenomsnittet. För höstvetet är årets höstsådd 22 procent större än det senaste tioårsgenomsnittet.

Torr väderlek i samband med sådd av oljeväxter har medfört att vissa arealer har körts upp, men dessa arealer har räknats ifrån i de siffror som jag nämnde.

Tillgången till gödsel är för närvarande tillfredsställande i Sverige, men priserna är höga. Om priserna på naturgas ökar kraftigt igen kan det leda till minskad gödselproduktion i Europa och behov av att i större utsträckning hitta alternativa importkällor.

I nuläget finns det inte något som pekar mot en minskad sådd av årsspannmål. Dock är osäkerheten större än normalt. Vid ogynnsam prisutveckling kan förutsättningarna för odling för 2023 förändras.

Anf. 115 DANIEL RIAZAT (V):

Fru ordförande! Vänsterpartiet har sedan tidigare haft avvikande ståndpunkter när det gäller frågan om marknadsordningen och GJP – huruvida den har varit ändamålsenlig eller inte för att trygga livsmedelsförsörjningen.

Det viskas här, och jag undrar om jag säger något fel här.

Vi har tidigare nämnt att vi menar att det marknadsexperiment som Sverige och EU har genomfört under de senaste 30 åren har gjort oss mer sårbara när det kommer till livsmedelsförsörjningen.

Jag har tagit upp detta med tidigare ministrar, och vi har haft ärendet uppe ett antal gånger. Därför behöver jag egentligen inte ställa en fråga om det, för att spara tid. Men vi ser hur marknaden ser ut med jordbrukare i allt större enheter och hur man har tvingat bort små och medelstora aktörer och minskat vår självförsörjning, vilket gör oss sårbara vid internationella kriser som vi bland annat i dag står inför med tanke på det som händer i Ukraina.

Med anledning av det synsätt som Vänsterpartiet har när det gäller GJP och EU:s livsmedelsförsörjningsplan vill jag anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 116 VICE ORDFÖRANDE:

Vi satt och viskade lite här för att vi inte riktigt visste vad du skulle komma fram till. Frågan är under vilken punkt du vill anmäla den avvikande ståndpunkten. Är det under denna punkt, i relation till Ukraina, eller under nästa punkt, Strategiska GJP-planer: nuvarande situation och nya utmaningar. Jag tror att du egentligen kan anmäla den under vilken som helst av punkterna.

Anf. 117 DANIEL RIAZAT (V):

Fru ordförande! Jag tänkte anmäla den under båda punkterna.

Anf. 118 VICE ORDFÖRANDE:

Det kan man också göra.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet, som handlar om kritik mot marknadsexperiment gällande gemensam jordbrukspolitik, livsmedelstrygghet och självförsörjning och som anfördes av Vänsterpartiets ledamot.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Strategiska GJP-planer: Nuvarande situation och nya utmaningar. Detta är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 119 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru ordförande! På rådsmötet väntas kommissionen informera om hur det går i arbetet med att godkänna medlemsstaternas nationella strategiska planer och ge preliminär översikt över innehållet. Därefter väntas en diskussion om det nationella genomförandet i olika medlemsstater.

Kommissionen godkände i slutet av oktober det förslag till nationell strategisk plan för den gemensamma jordbrukspolitiken som den tidigare övergångsregeringen beslutade om i september.

Vi kan konstatera att samarbetet med kommissionen under förhandlingarna har fungerat väl och att de har visat förståelse för förutsättningarna i Sverige.

Regeringen räknar med att fatta beslut om förordningen så att det svenska programmet kan öppnas för ansökningar i januari 2023. Det återstår fortfarande visst utvecklingsarbete.

Vi har börjat titta på vilket behov av att ändra planen som finns för 2023. Det finns vissa tekniska brister i den godkända planen som kan behöva rättas till. Vi kommer också att noga följa hur intresset för ersättningarna och stödet utvecklas under våren.

Anf. 120 DANIEL RIAZAT (V):

Fru ordförande! Jag ska göra det enkelt för oss här. Jag har redan anmält en avvikande ståndpunkt kopplad till GJP och Ukraina. Jag kommer inte att anmäla en avvikande ståndpunkt här. Men jag vill skicka med att Vänsterpartiet sedan tidigare har varit kritiskt till just GJP.

Anf. 121 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor.

Anf. 122 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag svarar gärna på frågor om sådana finns.

Anf. 123 VICE ORDFÖRANDEN:

Det verkar det inte göra. Då avslutar vi dagordningspunkten Övriga frågor. Vi tackar landsbygdsministern med medarbetare för den här gången i EU-nämnden och önskar fortsatt trevlig fredag.

Anf. 124 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Tack så mycket!

§ 4 Transport-, telekommunikations- och energifrågor
Statssekreterare Daniel Liljeberg
Återrapport från extrainsatt möte i Europeiska unionens råd för
transport, telekommunikation och energi den 24 november 2022
Information och samråd inför extrainsatt möte i Europeiska
unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 13
december 2022

Anf. 125 VICE ORDFÖRANDEN:

Då välkomnar EU-nämnden statssekreterare Daniel Liljeberg, som är här då statsrådet har interpellationsdebatter i kammaren. Det går ju före. Vi är glada att statssekreterare Daniel Liljeberg kan vara här i EU-nämnden.

Vi har först en skriftlig återrapport från mötet i rådet den 24 november 2022. Vill statssekreteraren tillägga något ytterligare? Nej.

Vi går vidare på det som ska hanteras som ett beslut, en politisk överenskommelse. Det är dagordningspunkt 3, Förslag till rådsförordning om inrättande av en marknadskorrigeringsmekanism för att skydda medborgarna och ekonomin mot alltför höga priser.

Anf. 126 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Vid rådsmötet siktar det tjeckiska ordförandeskapet på att nå en politisk överenskommelse om förslaget till rådsförordning om en marknadskorrigeringsmekanism för gas. Kommissionen presenterade förslaget den 22 november. Överläggning om förslaget hölls i näringsutskottet i tisdags, den 6 december.

I korthet innebär förslaget att om priset för månadskontrakt i TTF-derivat för gas går över en viss nivå i två veckor ska ett pristak på månadskontrakten börja gälla. Förslaget innehåller också flera övervakningsfunktioner och skydd som gör att pristaket ska upphävas om det till exempel påverkar gasförsörjningen, gasanvändningen eller gasmarknaderna.

Regeringen kan ställa sig bakom förslaget på en övergripande nivå under förutsättning att förslaget tar tillräcklig hänsyn till försörjningstryggheten för energi i unionen. Regeringen anser också att ett pristak inte bör utformas så att det riskerar att i för stor grad påverka marknadens funktion eller öka gasanvändningen.

Anf. 127 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Vi har ingen annan åsikt än regeringen vad gäller ståndpunkten. Jag har bara en fråga. Detta har vi nu sysslat med i riksdagen och i de olika regeringarna sedan somras, då den dåvarande S-regeringen åkte ned och styrde av valkampanjen och utlovade att vi skulle få sänkta elpriser i Sverige.

Jag undrar vad statssekreteraren kan se för konsekvenser av det här förslaget. Kan vi förvänta oss något slags effekt alls på våra svenska elpriser till följd av denna marknadskorrigeringsmekanism? När jag tittar på den framstår det som att detta sannolikt aldrig kommer att användas och därmed inte heller få särskilt stora effekter. Det är ganska urvattnat, får man säga. Det kan också finnas stora fördelar med det då det inte kommer att riskera försörjningstryggheten, som kanske är det allra viktigaste.

Min fråga var alltså vad man kan förvänta sig för konsekvenser om detta får stöd och går igenom. Kan det till exempel leda till lägre elpriser, eller ska vi inte alls förvänta oss det?

2022/23:16
9 december

Anf. 128 AMALIA RUD PEDERSEN (S):

Tack för dragningen! Vi resonerade lite om meningen i sista stycket om beroendet av naturgas. Vi menar att vi inte har ett så stort beroende i dag. Även om vi är beroende av import från andra länder låter den meningen som att vi har ett stort beroende – så tolkar vi det. Det är ett inspel, även om vi inte har några andra synpunkter på ärendet i övrigt.

Anf. 129 REBECCA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Det sista stycket, i alla fall om jag inte har en gammal version, lästes inte upp. Det är att regeringen anser att det finns risker i vårt beroende av naturgas och understryker behovet av att EU påskyndar övergången från fossila bränslen och i synnerhet rysk gas.

Detta låter lite ofullständigt. Vad är det vi ska påskynda övergången från, och vad ska vi ha i stället? Det vore bra, menar jag och Miljöpartiet, om vi kunde fylla på det med ”hållbara energislag” – alltså ”påskyndar övergången från fossila bränslen och i synnerhet rysk gas till hållbara energislag”.

Anf. 130 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Tack så mycket för frågorna!

Det är väldigt svårt att spekulera i vad detta kan få för effekter. Det handlar delvis om vad vi på marginalen konsumerar. Vad är marginalpriset för el? Är det gasproduktion som ligger till grund för det? Det är det ju ofta, och då kan det få stor effekt. Men sedan handlar det framför allt om var taket hamnar – om det ligger på 275, som förslaget var, eller om vi hamnar lägre efter de förhandlingar som kommer att ske. Det får såklart effekt, men jag tror inte att vi kan spekulera mer nu.

Nästa fråga var från Socialdemokraterna och handlade om beroendet av gas. Ja, det är förhållandevis, för att inte säga mycket, lågt i Sverige. Men i unionen är det ganska stort. Regeringen anser att det är någonting vi vill komma bort ifrån, och det är så det uttrycket ska förstås.

Till sist: Skulle man skriva någonting är det väl möjligen att vi vill komma bort från fossila bränslen till fossilfri elproduktion. Det är regeringens uppfattning, i så fall. Vi tycker dock att det stycket kan stå som det gör.

Anf. 131 VICE ORDFÖRANDEN:

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går raskt vidare till dagordningspunkt 4, Övriga frågor. Har statssekreteraren några övriga frågor? Nej. Då klarade vi av den punkten också.

Då tackar vi statssekreteraren med medarbetare för den här gången i EU-nämnden och önskar en fortsatt trevlig fredag.

2022/23:16
9 december

Anf. 132 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:
Detsamma, fru ordförande!

§ 1 Utrikesfrågor	1
Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	1
Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	1
Anf. 5 VICE ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	3
Anf. 7 VICE ORDFÖRANDEN	3
Anf. 8 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	3
Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN	5
Anf. 10 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	5
Anf. 11 VICE ORDFÖRANDEN	6
Anf. 12 DANIEL RIAZAT (V).....	6
Anf. 13 MARKUS WIECHEL (SD).....	7
Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP).....	8
Anf. 15 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	8
Anf. 16 MALIN BJÖRK (C).....	8
Anf. 17 KADIR KASIRGA (S).....	8
Anf. 18 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	9
Anf. 19 STEFAN OLSSON (M).....	9
Anf. 20 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	10
Anf. 21 VICE ORDFÖRANDEN	10
Anf. 22 DANIEL RIAZAT (V).....	11
Anf. 23 MARKUS WIECHEL (SD).....	12
Anf. 24 REBECKA LE MOINE (MP).....	12
Anf. 25 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	12
Anf. 26 VICE ORDFÖRANDEN	13
Anf. 27 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	13
Anf. 28 VICE ORDFÖRANDEN	13
Anf. 29 DANIEL RIAZAT (V).....	13
Anf. 30 MALIN BJÖRK (C).....	13
Anf. 31 MARKUS WIECHEL (SD).....	13
Anf. 32 STEFAN OLSSON (M).....	13
Anf. 33 REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 34 VICE ORDFÖRANDEN	14
Anf. 35 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	14
Anf. 36 VICE ORDFÖRANDEN	14
Anf. 37 MARKUS WIECHEL (SD).....	14
Anf. 38 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	14
Anf. 39 VICE ORDFÖRANDEN	15
Anf. 40 DANIEL RIAZAT (V).....	15
Anf. 41 VICE ORDFÖRANDEN	15
Anf. 42 MALIN BJÖRK (C).....	15
Anf. 43 VICE ORDFÖRANDEN	15
Anf. 44 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	15
Anf. 45 VICE ORDFÖRANDEN	15
Anf. 46 Kabinetssekreterare JAN KNUTSSON	15
§ 2 Allmänna frågor	16
Anf. 47 VICE ORDFÖRANDEN	16

Anf. 48	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	16
Anf. 49	VICE ORDFÖRANDEN	16
Anf. 50	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	16
Anf. 51	VICE ORDFÖRANDEN	17
Anf. 52	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	17
Anf. 53	VICE ORDFÖRANDEN	17
Anf. 54	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	17
Anf. 55	VICE ORDFÖRANDEN	18
Anf. 56	REBECKA LE MOINE (MP)	19
Anf. 57	DANIEL RIAZAT (V)	19
Anf. 58	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	19
Anf. 59	DANIEL RIAZAT (V)	19
Anf. 60	REBECKA LE MOINE (MP)	19
Anf. 61	VICE ORDFÖRANDEN	19
Anf. 62	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	19
Anf. 63	VICE ORDFÖRANDEN	21
Anf. 64	MARTIN KINNUNEN (SD)	21
Anf. 65	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	21
Anf. 66	VICE ORDFÖRANDEN	22
Anf. 67	MARTIN KINNUNEN (SD)	22
Anf. 68	VICE ORDFÖRANDEN	22
Anf. 69	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	22
Anf. 70	VICE ORDFÖRANDEN	23
Anf. 71	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	23
Anf. 72	VICE ORDFÖRANDEN	24
Anf. 73	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	24
Anf. 74	VICE ORDFÖRANDEN	24
Anf. 75	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	24
Anf. 76	REBECKA LE MOINE (MP)	25
Anf. 77	VICE ORDFÖRANDEN	25
Anf. 78	REBECKA LE MOINE (MP)	25
Anf. 79	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	25
Anf. 80	VICE ORDFÖRANDEN	25
Anf. 81	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	25
Anf. 82	VICE ORDFÖRANDEN	25
§ 3	Jordbruks- och fiskefrågor	26
Anf. 83	VICE ORDFÖRANDEN	26
Anf. 84	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	26
Anf. 85	VICE ORDFÖRANDEN	26
Anf. 86	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	26
Anf. 87	VICE ORDFÖRANDEN	27
Anf. 88	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	27
Anf. 89	MARKUS SELIN (S)	28
Anf. 90	REBECKA LE MOINE (MP)	28
Anf. 91	DANIEL RIAZAT (V)	29
Anf. 92	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	29
Anf. 93	Kanslirådet BJÖRN ÅSGÅRD	30
Anf. 94	REBECKA LE MOINE (MP)	30
Anf. 95	DANIEL RIAZAT (V)	31
Anf. 96	MARKUS SELIN (S)	31
Anf. 97	STAFFAN EKLÖF (SD)	31

Anf. 98 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	32
Anf. 99 REBECKA LE MOINE (MP).....	32
Anf. 100 VICE ORDFÖRANDEN	32
Anf. 101 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	32
Anf. 102 REBECKA LE MOINE (MP).....	33
Anf. 103 STAFFAN EKLÖF (SD)	33
Anf. 104 MARKUS SELIN (S).....	34
Anf. 105 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	34
Anf. 106 Kanslirådet SARA ERIKSSON	34
Anf. 107 STAFFAN EKLÖF (SD)	34
Anf. 108 MARKUS SELIN (S).....	34
Anf. 109 Kanslirådet SARA ERIKSSON	34
Anf. 110 VICE ORDFÖRANDEN	35
Anf. 111 STAFFAN EKLÖF (SD)	35
Anf. 112 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	35
Anf. 113 VICE ORDFÖRANDEN	35
Anf. 114 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	35
Anf. 115 DANIEL RIAZAT (V).....	36
Anf. 116 VICE ORDFÖRANDEN	36
Anf. 117 DANIEL RIAZAT (V).....	36
Anf. 118 VICE ORDFÖRANDEN	36
Anf. 119 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	37
Anf. 120 DANIEL RIAZAT (V).....	37
Anf. 121 VICE ORDFÖRANDEN	37
Anf. 122 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	37
Anf. 123 VICE ORDFÖRANDEN	37
Anf. 124 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	37
§ 4 Transport-, telekommunikations- och energifrågor	38
Anf. 125 VICE ORDFÖRANDEN	38
Anf. 126 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	38
Anf. 127 MARTIN KINNUNEN (SD)	38
Anf. 128 AMALIA RUD PEDERSEN (S)	39
Anf. 129 REBECKA LE MOINE (MP).....	39
Anf. 130 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	39
Anf. 131 VICE ORDFÖRANDEN	39
Anf. 132 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG	39